

Riksantikvarieämbetet årsredovisning 2009

Förord

Kulturpropositionen och riksdagsbeslutet i december gav nya kulturpolitiska mål och uppdrag för Riksantikvarieämbetet att arbeta med.

Myndighetens verksamhet i Visby har successivt byggts upp till en nivå som har möjlighet att utföra uppdragen. I Stockholm har verksamheten samlats och förtätats ytterligare i kvarteret Krubban. Fastighetsförvaltningen bedriver sitt arbete för de olika besöksmålen i samarbete med olika aktörer i landet. Vid årets slut gick Svensk Museitjänst i Tumba över från Riksarkivet till Riksantikvarieämbetet. Verksamheten blir en viktig del i uppdraget att vara en nationell samordnare för vård och konservering.

Nedgången i uppdragsvolymen för UV, den uppdragsarkeologiska verksamheten, har tvingat organisationen att vidta omfattande åtgärder. Verksamheten har minskat i personal och dimensionerats om för att anpassas till marknadens villkor och åstadkomma en ekonomi i balans.

Periodens FoU-program och har gett flera intressanta resultat som kan utveckla det fortsatta kulturarvsarbetet. Myndighetens arbete och nya uppdrag blir alltmer beroende av större tvärvetenskapliga projekt. De ger möjlighet till ökad förståelse och sammanhang.

Stöd och vägledningar för länsstyrelsernas arbete under året har syftat till en mer enhetlig tillämpning av lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML. Riksantikvarieämbetet har också fortsatt samarbetet med flera myndigheter hur kulturarvsbrott kan förhindras och hanteras. Ett pilotprojekt på Gotland har gett resultat och ett genombrott i frågan.

Kulturarvet har betydelse för en hållbar samhällsutveckling och flera arbeten har bedrivits i nära samarbete med aktörer inom andra samhällssektorer. Kunskaper och stöd är efterfrågade och diskussioner har förts kring tema om klimat, landskapskonventionen, hållbar stadsutveckling, mångfald och tillgänglighet.

Efterfrågan och kraven på e-tjänster på Internet och åtkomsten av kulturarvsinformation fortsätter att öka. Basen för e-tjänsterna är de informationssystem och databaser som utvecklats och här har Riksantikvarieämbetet belönats med pris för Fornsök, den mest innovativa e-tjänsten inom svensk förvaltning. Projektet K-samsök har samtidigt, i bred samverkan, utvecklat en infrastruktur för digital kulturarvsinformation.

Sverige är under fyra år ledamot i Unescos världsarvskommitté och Riksantikvarieämbetet leder tillsammans med Naturvårdsverket delegationen vid de årliga kommittémötena. Spanien var värd för mötet i Sevilla. Här finns en viktig internationell arena där vi kan driva angelägna kultur- och naturarvsfrågor och utbyta erfarenheter med andra länder. De internationella kontakterna har ökat och behovet av samarbete och erfarenhetsutbyte växer.

Riksantikvarieämbetet genomför årligen olika evenemang som riktar sig till både myndigheter och allmänhet. Årets Höstmöte, som samlar aktörer inom kulturarvsområdet, arrangerades i samarbete med Statens Maritima museer

under temat Kulturarv och vatten. Mötet var välbesökt och samarbetet gav ett vidgat perspektiv på det maritima kulturarvet. Samarbetet fortsätter i ett pilotprojekt som avser att utveckla former för dykparker.

Myndigheten har under året vidare utvecklat organisationen och styrformerna i syfte att stärka myndighetens kvalitet och kompetens. Samverkansavtalet har genomförts och arbetssättet har tagits emot mycket positivt även om formerna behöver förbättras och utvecklas vidare. Det har genomförts ett antal kompetenshöjande insatser under året som handlar om att rekrytera, attrahera, utveckla och behålla kompetens. Riksantikvarieämbetet deltar i programmet Staten leder Jämt för att ge ökad kunskap och verktyg för jämställdhetsintegrering.

Det är mycket positivt att sjukfrånvaron har minskat för tredje året i rad och ligger nu på 2,3 % av ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron för män minskar mest. Ett systematiskt arbete för att minska och förebygga ohälsa på arbetsplatsen är viktigt för myndigheten.

I ett genomgripande arbete med verksamhetsöversyn för myndigheten har förslag till åtgärder tagits fram för en effektivare verksamhet. En anpassning måste göras till de förutsättningar som budgetprognoserna visar för perioden 2010–2012. Resurserna minskar och ytterligare prioriteringar blir nödvändiga att göra i verksamhetsplaneringen för kommande år.

Årsredovisningen presenterar delar av Riksantikvarieämbetets breda verksamhet. Alla medarbetare tar ett stort ansvar för utvecklingen och kan med sin kompetens och sitt engagemang driva på framtidsfrågorna.

Inger Liliequist
Riksantikvarie

Resultatredovisning

Insatsområden	8
Inriktning och samordning	8
Kulturminnen	10
Samhällsbyggnad	15
Kulturarvsförvaltning	28
Fastigheter och besöksmål	30
Informationsförsörjning	32
Kunskapskommunikation	35
Arkeologisk uppdragsverksamhet	37
Övrig redovisning	39
Lokalkostnader	39
Kompetensutveckling	39
Jämställdhet, mångfald, arbetsmiljö och hälsa	40
Sammanställd redovisning	43

Finansiell redovisning

Sammanställning över vesäntliga uppgifter	49
Resultaträkning	50
Resultaträkning arkeologisk verksamhet	50
Balansräkning	51
Ansvarsförbindelser	52
Redovisning av intäkter och kostnader per insatsområde	52
Anslagsredovisning	53
Redovisning mot bemyndiganden i årsredovisningen	53
Andra finansiella villkor	54
Tilläggsupplysningar och noter	55

Förkortningar och ordlista

Förkortningar

BBR	Bebyggelseregistret
CAP	Common Agricultural Policy
CARARE	Europeanarelaterade projekt (7:e ramprogrammet)
CEN/TC 346	European Committee for Standardization / Technical Committee 346- Conservation of Cultural Property
DIVE	Describe, Interpret, Valuate, Enable (Beskriva, Tolka, Värdera, Aktivera) och är en metod för att analysera kulturmiljövärden i landskapet.
EAC	European Archeological Councils
Euract	European Academy of Teachers in General Practice and Family Medicine
Europeana	EU-finansierad kulturportal
FMIS	Fornminnesinformationssystem
Fornsök	Riksantikvarieämbetets, Statens maritima museers och Sjöfartsverkets databaser med fornlämningar
ICCROM	The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works
Intercults	Oberoende kulturorganisation
KMB	Kulturmiljöbild
KREANORD	Nordiskt samarbetet för utveckling och profilering av kreativa näringar
Kringla	Riksantikvarieämbetets samsöksfunktion för kulturmiljöinformation
K-samsök	Informationsstruktur för digital kulturarvsinformation
Källa	Handläggnings- och uppföljningssystemet för att administrera kulturmiljövårdsanslaget
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning
NMR-M	Nordiska ministerrådets kommitté Natur, Friluftsliv och Kulturmiljö
Nordic Tag	Nordic Theoretical Archaeology Group
RAAR	Reburial and Analysis of Archaeological Remains
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UV	Riksantikvarieämbetets uppdragsarkeologiska verksamhet
WeReurope	EU-programmet för interkulturell dialog och livslångt lärande

Ordlista

Baltic Cultural Heritage Forum	Diskussionsforum för frågor om kulturmiljön i och kring Östersjön.
Dykpark	Plats för organiserad dykning isyfte att göra bl.a. marinarkeologiska lämningar åtkomliga men också bevarade för framtiden.
FlickrCommons	Social webbsida för bl.a. presentation av bilder
Kulturmiljövårdsanslaget	Anslaget 7:2, bidrag till kulturmiljövård.
Megalitgrav	Gravbyggnad från yngre stenåldern.
Mind-map	Mindmapping är en teknik att göra anteckningar, ofta i flera färger, som baseras på relationer mellan inlärd element
PlatsR	Riksantikvarieämbetets webbverktyg för att allmänheten ska kunna presentera en plats med historia i text, bild och med film.
Riksantikvaren	Norges motsvarighet till Riksantikvarieämbetet.
Verkställighetsföreskrifter	Föreskrifter om tillämpningen av kulturminneslagens paragrafer om arkeologiska undersökningar inför exploatering.
Youtube	Webbplats för alla som vill titta på och dela med sig av videoklipp.

Resultatredovisning

Insatsområden

Insatsområde: Inriktning och samordning

Mål

Riksantikvarieämbetet ska verka för ökad kunskap om de värderingar och urvalsprocesser som utgör förutsättningar för kulturarvsarbetet samt rikta myndighetens egen kunskapsuppbyggnad till strategiskt viktiga områden.

Sektorsforskning

Forsknings- och utvecklingsverksamheten (FoU) vid myndigheten bedrivs enligt det pågående FoU-programmet för kulturmiljöområdet 2006–2010. Forskningen har utgångspunkt i ett antal perspektiv som är centrala för förståelsen och utvecklingen av kulturmiljöarbetet. Dessa är historieskrivning, historiebruk, material och teknik, delaktighet, mångfald, hållbar utveckling samt styrmedel och beslutsprocesser. Perspektiven fångar upp såväl olika aspekter av förståelsen och användningen av det förflutna som mer praktiskt inriktade frågor om kulturmiljöförvaltning. En eller flera av dessa perspektiv struktureras inom teman, plats och tradition, landskap med historia och moderna kulturarv samt styrmedel och beslutsprocesser.

Jämförelse av anslaget användning 2006–2009

Verksamhetsåret 2006 var ett övergångsår mellan det tidigare och det nya FoU-programmet. Fullt genomslag för det nya programmet uppnåddes från 2007 då de flesta projekt från tidigare programperiod avslutades. Det pågående programmet består av större tvärvetenskapliga projekt och antalet projekt är därmed färre. Under 2009 ökade antalet projekt vilket främst berodde på fler bidrag till konferenser och nätverksamverkan i syfte att föra ut forskningsresultaten. Fördelningen mellan programmets tre temaområden har varierat under åren. Under 2009 genomfördes tre projekt som uppdragsforskning i anknytning till utvecklingsarbete vid Riksantikvarieämbetet med externa forskare som utförare.

Under 2009 har det kommit in flera projektansökningar av hög kvalitet som svarar mot programmets intentioner och målsättningar.

Utvecklingsarbete

Processen att ta fram ett nytt FoU-program för perioden 2011–2015 har påbörjats med seminarier i olika grupperingar. FoU-arbetsgruppen har deltagit både i internationella och inhemska forskningskonferenser. Särskilt kan nämnas den fjärde nordiska konferensen för kulturpolitisk forskning, i Jyväskylä i augusti samt Globalhistoriskt Möte med temat Det globala mötet mellan materialitet

Tabellen visar antal projekt per kategori och utbetalade medel i mnkr

	2009		2008		2007		2006	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Påbörjade projekt 2001–2005	3	0,6	2	0,3	4	0,7	18	3,0
Landskap med historia	9	3,9	7	4,2	6	3,8	5	2,3
Plats och tradition	7	3,4	6	3,0	7	2,8	7	1,6
Moderna kulturarvet	6	3,7	4	2,1	5	2,5	3	1,7
Särskilt bidrag	11	0,7	7	2,4	8	2,1	10	2,2
Uppdrag	3	0,4						
Totalt	39	12,8	26	12,1	30	11,8	43	10,7

och mentalitet i november 2009, som arrangerades av Sveriges lantbruksuniversitet med stöd av Riksbankens Jubileumsfond.

Forskningskommunikation

Inom seminarieserien Forum för kulturarvsforskning som genomförts av Riksantikvarieämbetet tillsammans med Statens historiska museer, Kungliga Vitterhetsakademien och Stockholms universitet har sju seminarier arrangerats.

Resultat från genomförda FoU-projekt har redovisats i åtta publikationer, Plast – Morgondagens kulturobjekt, Birka och Hovgården, Managing Laponia, Kunskapsuppbyggnad kring kyrkomiljöerna som kulturarv efter relationsförändringen kyrka/stat år 2000, Include – forskning för en transportinfrastruktur i harmoni med landskapet, Kulturarvet en resurs i landsbygdsutvecklingen, Från folkhem till bostadsakut - Om rivningar av moderna bostadshus i mindre tätorter, Interaktiva myndigheter – Juridiska implikationer kring utvecklad webbaserad dialog och delaktighet.

Värdering och urval

Arbetet har inriktats mot att kartlägga hur värdering och urval ser ut i praktiken i myndigheten. Valsituationer och vilka överväganden som styr valen har identifierats. Vidare har myndighetens informella värdegrund analyserats. Detta

har lett till en större förståelse för hur värdering och urval genomsyrar alla led samt en insikt om behovet av en tydlig värdegrund avseende kulturarvet.

Världsarvskommittén

Riksantikvarieämbetet representerar tillsammans med Naturvårdsverket Sverige i Unescos världsarvskommitté. Arbetet utförs i samarbete med Regeringskansliet, Sveriges representation i Unesco och andra myndigheter. Det förankras i nordiska och europeiska myndigheter, grupper och nätverk. Under året har flera internationella möten genomförts där Sverige som ledamot i kommittén sökt utveckla Unescos arbete för hållbar utveckling, god förvaltning av världsarven och förbättrade arbetsformer. Vid världsarvskommitténs möte i Sevilla, Spanien, valdes Sverige till vice ordförande i kommittén. Vidare verkade Sverige för en mer rättvis representation av strategi kommittén i samband med konventionens statspartsmöte i oktober. Riksantikvarieämbetets och Naturvårdsverkets arbete i kommittén vägleds av den nationella strategin för Sveriges engagemang i Unesco samt av målsättningar om en jämnare fördelning av världsarven, en integrerad natur- och kultursyn, hållbar utveckling, att avvärja hot mot utsatta världsarv och ökad kunskap bland barn och ungdomar om natur- och kulturarv.

Insatsområde: Kulturminnen

Mål

Riksantikvarieämbetet ska vidareutveckla kunskapsuppbyggnad och lagtillämpning mot ökad kvalitet, effektivitet, rättssäkerhet, helhetssyn och demokrati så att kulturmiljösektorn får en mer enhetlig och av helhetssyn präglad tillämpning av Kulturminneslagen och Miljöbalken.

Årets insatser har huvudsakligen bestått av stöd och vägledning till länsstyrelsernas arbete och syftar till en mer enhetlig tillämpning av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML). Riksantikvarieämbetet har varit drivande och samlade genom att färdigställa vägledningar och handböcker samt genom att genomföra uppföljningar och utvärderingar. Dessa arbeten har genomförts i samråd och i samverkan med berörda aktörer, framför allt länsstyrelserna. Myndigheten har inspirerat genom kommunikationsinsatser rörande värderings- och urvalsfrågor. Utöver detta har insatser rörande kulturarvsbrott, antikvarisk medverkan, uppföljning samt historieskrivning och mångfald genomförts.

Kulturarvsbrott

Tillsyns- och brottsbekämpande myndigheter efterfrågar förenklade rutiner och riktlinjer, stärkt samarbete samt förbättrad övervakning av kulturmiljön för att bidra till att hindra brott riktade mot kulturarvet. Riksantikvarieämbetet har därför under året fortsatt att ge stöd och vägledning till bl.a. länsstyrelserna om hur kulturarvsbrott kan förhindras och hanteras. Arbetet med att ta fram en vägledning för att anmäla brott mot kulturarvet har inletts i samråd med berörda myndigheter.

Kulturarvsbrotten kräver även internationellt samarbete. Riksantikvarieämbetet har presenterat arbetet med kulturarvsbrott vid European Archeological Councils

(EAC) årliga möte. Vidare hölls en workshop vid Riksantikvarieämbetet med deltagare från bl.a. Forsvarsmakten på temat *After the looting of the Iraq museum: New developments in protecting Cultural Property During Armed Conflict* med en föreläsare från USA som varit verksam i det amerikanska försvaret. Riksantikvarieämbetet har också inlett kontakt med Forsvarsmakten för att få till stånd en utbildning av soldater för internationell tjänst och skyddet av kulturarv i väpnade konflikter. Vidare har myndigheten deltagit i EU:s Working Group on Return of Cultural Goods.

Antikvarisk medverkan

En vägledning om antikvarisk medverkan har tagits fram och publicerats på myndighetens hemsida. Vägledningen ersätter allmänna råd om antikvarisk kontroll från år 1999. Flera informations- och diskussionsmöten har hållits med länsstyrelserna både innan och efter att vägledningen färdigställts.

Uppföljnings- och utvärderingsarbete

Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna behöver en löpande grundläggande statistik över tillämpningen av KML, bland annat för att se långsiktiga förändringar. Samtliga beslut enligt 2–4 kap. KML har registrerats i en databas. Vidare har arbetet handlat om att få igång utvecklingen av ett digitalt handläggarstöd för tillämpningen.

En rapport om vilka beslut av länsstyrelsen enligt 2–4 kap. KML m.m. som överklagats hos allmän förvaltningsdomstol under åren 2000–2008 har slutförts. Myndigheten har följt upp och utvärderat domarna och kommenterat principiellt viktiga ärenden i rapporten, Överklaganden av beslut enligt 2–4 kap. KML, en utvärdering av domar från åren 2000–2008.

Historieskrivning och mångfaldsfrågor

I syfte att integrera frågor kring historieskrivning och mångfald har myndigheten tillsammans med bl.a. den regionala kulturmiljövården i Värmlands län och med stöd av Finlands ambassad i Sverige arrangerat ett seminarium på temat Finnskogen – ett gemensamt kulturarv på Torsby finnkulturcentrum. Arrangemanget var en del i uppmärksammandet av Märkesåret Sverige-Finland och den långa och gemensamma historia som förenar länderna.

Riksantikvarieämbetet har genomfört ett seminarium där FoU-projektet Handlingsprogram för uppdragsarkeologin diskuterats med berörda aktörer. Programmet ska vara ett redskap för länsstyrelserna så att frågor om historieskrivning i relation till kulturpolitiska mål om delaktighet och mångfald i högre grad kan hanteras av de uppdragsarkeologiska aktörerna.

Medverkan har skett i arbetet med regeringens uppdrag om ratificeringen av Unesco:s konvention om det immateriella kulturarvet.

Informations- och utbildningsverksamhet rörande Kulturminnen i antal

	2009	2008	2007
Vägledning och handböcker (avsnitt)	6	5	
Rapporter	2		
Skrifter och informationsblad	1		
Utbildningar	4	7	4
Seminarier och konferenser	5	4	2

Antal ärenden och remisser rörande insatsområde Kulturminnen

	2009	2008	2007
Ärenden och remisser	1608	974	1113

Fornminnen

Skogens kulturarv

Genom utbildnings- och informationsinsatser verkar myndigheten för att kunskaperna om landskapet och om skogens kulturarv ska öka hos främst Skogsstyrelsen, länsstyrelserna och läns museerna men även hos markägare och skogsföretag.

Landskapshistoriska utbildningar har genomförts tillsammans med regionala och nationella museer. I enlighet med regleringsbrevet har en informationsbroschyr om skogens kulturarv, Skogsbruk i tiden tagits fram. Myndigheten medverkade i den internationella skogsmässan Elmia Wood 2009 och har deltagit i utbildnings- och informationsträffar arrangerade av Skogsstyrelsen för skogsbrukare i Södermanlands län. Det förs även en löpande dialog med Lantbrukarnas Riksförbund för att öka hänsynen till och kännedomen om skogens kulturmiljö.

Arbetet med kvalitetssäkring av insamlad kulturmiljöinformation i samarbete med Skogsstyrelsen inom projektet Skog & historia har fortsatt, men med en lägre ambitionsnivå än planerat. Insatser har genomförts i tio län.

Ortnamn och runstenar

Riksantikvarieämbetet har särskild kompetens rörande runstenar och ortnamn. Omkring fyrtio förfrågningar och remisser har besvarats. Cirka femtio runristningar i Västra Götalands, Östergötlands, Stockholms och Uppsala län har upprustats och ytterligare femtio har granskats för kommande åtgärder.

Marina kulturlämningar

Ett förslag till utbildningsprogram för Kustbevakningen har utarbetats i samverkan med Statens maritima museer i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet. En försöksutbildning har genomförts och Kustbevakningen önskar genomföra utbildningarna under 2010.

En avsiktsförklaring om Dalarö dykpark och Dalarömodellen har undertecknats av Haninge kommun, Länsstyrelsen i Stockholms län, Riksantikvarieämbetet och Statens maritima museer. Dalarö dykpark är ett pilotprojekt som syftar till att förbättra tillgängligheten till kulturhistoriskt värdefulla skeppsvrak och ordna publik dykning utan att orsaka skada på vraken.

Uppdragsarkeologi och tillståndsprövning

Arbetet med information, utbildning och uppföljning av de reviderade verkställighetsföreskrifterna och allmänna råden för uppdragsarkeologin har fortsatt. Länsstyrelsernas beställarroll har stärkts och handläggningsprocessen har ur ett nationellt perspektiv blivit mer enhetlig. Dock kvarstår problem med tydligheten i beställningarna och bedömningen av de arkeologiska undersökningar som blir föremål för anbudsförfaranden, vilket i sin tur har lett till en rad överklaganden till länsrätterna.

Avsnitten samråd, tillståndsprövning och tillsyn i vägledningen om det uppdragsarkeologiska systemet har färdigställts och lagts ut på Riksantikvarieämbetets externa hemsida.

Ett 20-tal ärenden som rör ersättningar med anledning av att tidigare okända fornlämningar har upptäckts i samband med byggprojekt har handlagts. En konferens har genomförts om kvalitet i uppdragsarkeologin för de berörda aktörerna. Även representanter för de nordiska motsvarigheterna till Riksantikvarieämbetet deltog.

Fyndfördelning och fyndinlösen

Nya rutiner för att effektivisera hanteringen av fyndfördelningsärenden har införts. Beslut i cirka tusen fyndfördelningsärenden har fattats.

Antal ärenden rörande fyndfördelning och fyndinlösen

År/Antal årsverken	2009/1,4	2008/1,0	2007/1,8
Beslutade ärenden KML			
2:14 (ersättning)	21	20	20
Beslutade ärenden KML			
2:17 (fyndfördelning)	999	415	450
Beslutade ärenden KML			
2:16 (fyndinlösen)	2	15	30

Kulturminnen statliga byggnadsminnen, kulturresevat och världsarvskonventionen

Byggnadsminnen

Riksantikvarieämbetet försöker successivt att minska samråden med länsstyrelserna i enskilda ärenden och fokuserar istället på generella och principiella frågeställningar. Myndigheten medverkar t.ex. endast i undantagsfall när det gäller urvalsfrågor som rör nya byggnadsminnen enligt 3 kap. KML.

För att i stället kunna ge länsstyrelserna ett mer principiellt stöd har dokument om byggnadsminnen sammanställts som underlag till en extern hemsida. Den ska behandla frågor om beståndets sammansättning, finansiering och fördelning av bidrag, tillgänglighet, rättspraxis m.m.

Riksantikvarieämbetet överklagade länsstyrelsens beslut om att upphäva byggnadsminnet Generalstabens stalltablissement (Swartlings ridskola) i Stockholm. Kamrarrätten fastställde våren 2009 länsrättens dom om att inte upphäva byggnadsminnet. Domen är av principiellt intresse.

För att inspirera till diskussion om vad som kan bli byggnadsminnen genomfördes ett offentligt seminarium i samband med en utställning om grafittikulturen i samarbete med Historiska museet.

Utförelse av kulturföremål

Riksantikvarieämbetet är representerat i den Europeiska kommissionens Working Group on Return of Cultural Goods. Ett problem som uppmärksammats är medlemsländernas obenägenhet att kräva återförande av olovligt utförda föremål bl.a. för att detta kan medföra rättegångskostnader för det återkrävande landet. Myndigheten har utvecklat ett närmare samarbete med Rikskriminalpolisen och Tullverket.

Sammanlagt har 680 ansökningar om tillstånd till utförelse och export av kulturföremål kommit in under året. Av dessa har cirka 10 handlagts av Riksantikvarieämbetet. Nya rutiner för ärendehantering har inneburit en viss effektivisering. Trenden är att antalet ansökningar fortsätter att minska och är för år 2009 en fjärdedel av vad de var 2007.

Kyrkliga kulturminnen

Arbetet med en vägledning för tillämpningen av 4 kap. KML, det kyrkliga kulturarvet, har fortsatt under året i samverkan med bl.a. Svenska kyrkan och länsstyrelserna.

Tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne län har ett initiativ tagits till en publikation om rivningen av Maglarps nya kyrka och de principiella frågeställningar som detta ärende väcker, t.ex. utvecklingstrender när det gäller bruket av kyrkorna, möjligheten till differentierad användning och behovet av kulturhistoriska karaktäriseringar av kyrkorna.

Myndigheten har medverkat vid flera konferenser om det kyrkliga kulturarvet. Ett nätverksmöte om brandskydd i kulturbyggnader har genomförts tillsammans med Svenska kyrkan och Statens fastighetsverk.

Projektet Sockenkyrkorna, kulturarv och bebyggelsehistoria har fortsatt med stöd från Riksbankens Jubileumsfond och Vitterhetsakademien. Landskapsrapporterna över Närke och Dalarna har färdigställs under året. En riktäckande rapport Sockenkyrkorna, Kulturarv och bebyggelsehistoria har publicerats och presenterats. Kunskapen är efterfrågad av bl.a. Svenska kyrkan och länsstyrelserna.

Statlig fastighetsförvaltning

Antalet tillståndsärenden ökar. För att bryta denna trend har arbetet med att effektivisera formerna för tillståndsprovning av statliga byggnadsminnen fortsatt tillsammans med bl.a. Statens fastighetsverk. En handledning för tillståndsansökan och tillståndsprovning har utarbetats och finns tillgänglig på hemsidan. Den ska underlätta ansökningsförfarandet och klarlägga tillståndspliktens omfattning och vänder sig främst till förvaltare av statliga byggnadsminnen.

Antal ärenden och remisser rörande statliga byggnadsminnen

	2009	2008	2007
Ärenden SBM-förordn (statliga byggnadsminnen)	367	345	323

Bland ärenden av större vikt kan nämnas Statens fastighetsverks förstudie om Nationalmuseums renovering och ombyggnad, tillstånd till öppnandet av Karl XII:s sarkofag samt ändring av Skeppsholmskyrkan, gamla Riksarkivet och Haga slott.

I samarbete med berörda statliga fastighetsförvaltare har förslag till nya statliga byggnadsminnen tagits fram, bl.a. för fem av de kyrkor som Riksantikvarieämbetet förvaltar, Norra Bancohuset i Stockholm samt skyddsföreskrifter för ett antal statliga byggnadsminnen som saknar sådana.

Kulturresevat

Insatserna inom tillsynsvägledning för länsstyrelsernas arbete med bildande och förvaltning av kulturresevat har fortsatt mellan berörda aktörer och omfattat samråd och tematiska seminarier. Ett seminarium i syfte att öka samsynen i användningen av kulturresevatsinstrumentet genomfördes under hösten med representanter för samtliga kulturresevat då policy- och lagtolkningsfrågor diskuterades.

Världsarvsförvaltning

Arbetet med världsarven i Sverige har inriktats på att i första hand ge stöd till länsstyrelserna i deras samordningsarbete. Därutöver har Riksantikvarieämbetet medverkat i sammanträden och seminarier som arrangeras av fören-

ingen Världsarv i Sverige. Under året har åtgärder med anledning av Unesco:s s.k. Periodic Reporting 2005/2006 diskuterats, bl.a. förekomsten och utformningen av förvaltningsråd, förvaltningsplaner och buffertzoner. Frågor från Unesco om planerade projekt som eventuellt skulle kunna orsaka skada i några av de svenska världsarven har besvarats.

Förslaget från berörda länsstyrelser om en nominering till världsarvslistan av kulturminnen från Carl von Linnés gärning har remissbehandlats. Riksantikvarieämbetet har meddelat Unesco att Sverige önskar lägga in Linnéminnena på den tentativa listan för världsarv. Myndigheten medverkar vidare i ett arbete som drivs av Island och som syftar till att göra en serienominering av vikingatida kulturmiljöer.

Insatsområde: Samhällsbyggnad

Mål

Riksantikvarieämbetet ska fortsätta att stärka förutsättningarna för att kulturarvet tas tillvara som en resurs i en hållbar samhällsutveckling och ett väl fungerande samspel med andra sektorer ska vidareutvecklas.

Riksantikvarieämbetet har fokuserat på att vara inspirerande och drivande i argumentationen för kulturarvets betydelse för en hållbar samhällsutveckling. I bred samverkan och dialog har arbetet bedrivits för att kulturarvet ska vara en aspekt och tillvaratas i andra samhällsområden. Myndigheten har varit stödjande för länsstyrelsernas arbete, inte minst vad gäller kulturmiljövårdsanslaget. Insatserna och ställningstaganden har kommunicerats på bl.a. konferenser, seminarier och på vår externa hemsida. Den externa efterfrågan på stöd och kunskap är större än vad myndigheten kan svara upp emot. Insatser har genomförts om Europarådets landskapskonvention, klimat, hållbar stadsutveckling, internationell samverkan, mångfald, tillgänglighet och principiellt viktiga remisser och samråd.

Landskapskonventionen

Arbetet med den nationella förankringen av Europarådets landskapskonvention har fortsatt.

Myndigheten fungerar som kontaktpunkt för konventionen i Sverige gentemot Europarådet genom att den nationella korrespondenten för konventionen finns på myndigheten. I mars representerade Riksantikvarieämbetet Sverige i den femte konferensen för landskapskonventionen i Strasbourg.

I oktober genomfördes i Alnarp den åttonde konferensen om europeiska landskapskonventionen, Landscape and Driving Forces, som organiserades tillsammans med Europarådet. Konferensen ingick i det officiella kalendarier

för Sveriges ordförandeskap i Europeiska unionen. Konferensen hade 300 deltagare från ett 50-tal olika länder.

För Sverige innebar konferensen en möjlighet att på den europeiska landskapsagendan lyfta fram det svenska perspektivet. Dessutom bidrog konferensen till att öppna för en svensk debatt kring landskapsutveckling, särskilt med tanke på att flera nya intressegrupper introducerades i ämnet. För myndigheten resulterade konferensen i kunskaper som kan användas i det fortsatta arbetet med landskapsfrågor. Sammantaget var konferensen mycket lyckad, såväl organisatoriskt som innehållsmässigt.

Flera nya kommunikativa grepp prövades i samband med konferensen. En engelskspråkig skrift, Landscape News, togs fram och flera myndigheter och organisationer bidrog med artiklar och finansiering. Den interaktiva satsningen Maximum Impact bidrog med den s.k. Futurografen, Landskapsrullgardinen och Mind-map för att på ett mer visuellt och lekfullt sätt diskutera landskap och drivkrafter, val och ansvar. För att nå ut till en större publik filmades hela evenemanget och lades ut på www.raa.se/landscapeanddrivingforces. Konferensen möjliggjordes med hjälp av bistånd från många samarbetspartners.

Klimat

När det gäller klimatfrågan finns betydande kopplingar mellan klimat, kulturmiljö och kulturarv. För att inspirera till en fördjupad syn på klimatfrågan har humanistiska och historiska perspektiv introducerats i debatten.

Riksantikvarieämbetet har medverkat i projektet Effekter av klimaändringar på kulturminner og kulturmiljø, ett nordiskt samarbetsprojekt (2008–2010) som leds av Riksantikvaren i Norge och finansieras av Nordiska ministerrådet.

Myndigheten har även deltagit på seminariet Klimatarbetet i praktiken, Samverkan mellan centrala och regionala myndigheter på Sveriges Meteorologiska Hydrologiska Institut.

Hållbar stadsutveckling

Riksantikvarieämbetet har arbetat för att stärka förutsättningarna för att kulturarvet tas tillvara i stadsutvecklingen och för att utveckla väl fungerande samspel med andra sektorer. Arbetet har i huvudsak inriktats på att lyfta fram de historiska och humanistiska perspektiven i diskussionerna kring den hållbara staden. Myndigheten har t.ex. deltagit i forskningsseminarier arrangerade av Delegationen för hållbara städer, medverkat i Boverkets arbetsgrupp för beredning av ansökningar om statligt stöd till utveckling av hållbara städer, deltagit under Almedalsveckan i seminariet Miljonprogrammet 2015 samt med Maximum Impact-initiativet som användes första gången vid World Urban Forum 2008. Året har också präglats av deltagande i många seminarier med urban utveckling som tema, t.ex. Intercults och Göteborgs stadsmuseums konferens City Scape i Göteborg och konferensen Socialt kapital och urban utveckling.

Samverkan kring frågor om den hållbara staden är i sitt uppbyggnadsskede och kontakter har tagits med många presumtiva samverkanspartners som t.ex. Mångkulturellt centrum och Euract. En ökad samverkan med Boverket, Arkitekturmuseum, Formas m.fl. har inletts under hösten med anledning av det uppdrag som lämnats av regeringen om hållbar stadsutveckling. Inspelen i diskussionerna om en hållbar stadsutveckling har inneburit att de sociala och kulturella perspektiven bättre synliggjorts och stärkts.

Inom Östersjösamverkan har myndigheten medverkat i arbetsgruppen Historic Towns,

Internationell samverkan

Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd driver informationskontoret Kulturkontakt Sverige (Culture Contact Point Sweden). Med anledning av det svenska EU-ordförandeskapet genomförde det svenska kulturkontaktkontoret en konferens i juli i Göteborg för samtliga EU:s kontaktkontor.

Samverkan med Division of Antiquities i Tanzania har fortsatt. En aktivitet har varit att stötta arbetet med en världsarvsansökan för den s.k. Slavrutten från Bagamoyo till Ujiji. Ett förslag till fortsatt samverkan har utarbetats.

Myndigheten har deltagit i utbildningen Cultural Heritage and Legal Aspects som arrangerades i Slovenien av European Heritage Legal Forum i samarbete med Institute for Mediterranean Heritage och Europarådet. Riksantikvarieämbetet deltog också i Culture Forum som arrangerades av Europeiska kommissionen och i European Development Days i Stockholm. På en konferens i Oslo anordnad av Habitat Norway på World Habitat Day medverkade Riksantikvarieämbetet som en av huvudtalarna. Vidare deltog myndigheten i Europarådets styrkommitté för kulturarv och landskap och genomförde tillsammans med Europarådet den åttonde konferensen om landskapskonventionen som närmare beskrivits ovan. Riksantikvarieämbetet är representerat i Nordiska ministerrådets kommitté Terrestra Ekosystem (NMR-M) där myndigheten har bidragit till flera sektorsövergripande samarbeten.

Det internationella samarbetet har breddat perspektiven och gett erfarenheter och kontakter.

Tillgänglighet

Tillgänglighetsarbetet har under året avrapporterats till regeringen och Handisam. En aktiv diskussion om hur tillgänglighetsanpassningar kan bli värdefulla tillägg och svårigheterna med att lyckas med detta har förts. Frågor kring tillgängligheten i kulturresevatnen har särskilt uppmärksammats.

Under året avslutades arbetet inom ett gemensamt samarbetsprojekt mellan de nordiska antikvariska myndigheterna Universell utformning – Tillgänglighet till kulturhistoriska miljöer inom Nordiska ministerrådets ram, om tillgänglighet till byggnader men även till storskaliga historiska landskap.

Remissarbete

Under året har flera principiellt viktiga remisser som berört stora infrastruktursatsningar men även lagsystemet besvarats. Remisserna har handlat om vindkraftsutbyggnad och om olika byggprojekt i städer och har alla varit relaterade till frågan om påtaglig skada på ett riksintresse. Ett principiellt intressant ärende har rört frågan om att upphäva eller omformulera ett riksintresse. Därutöver handläggs många samrådsremisser där verksamhetsutövaren enligt lagen ska samråda med centrala myndigheter om projektet antas medföra betydande miljöpåverkan. En förenklad hantering av dessa remisser har utvecklats.

Informations- och utbildningsverksamhet i antal

	2009
Vägledningar och handböcker	3
Rapporter	1
Skrifter och informationsblad	8
Utbildningar	8
Seminarier och konferenser	26

Antal ärenden och remisser

	2009
Ärenden	291
Regeringsremisser	16
Övriga remisser	103

Kyrkoantikvarisk ersättning m.m.

Riksantikvarieämbetet har lämnat synpunkter inför regeringsskrivelsen Kyrkoantikvariska frågor (skr. 2008/09:220) om den kyrkoantikvariska ersättningen. Myndigheten har även medverkat i Centrala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet och i genomförandet av Centrala samrådsgruppens nationella konferens för det kyrkliga kulturarvet som hölls i Linköping.

Mötena i Centrala samrådsgruppen och arrangemanget av den årliga konferensen syftar till en bättre förståelse för och bredare förankring av de kyrkliga kulturarvsfrågorna.

Enligt en enkät som gått ut till de regionala samrådsgrupperna, med representanter såväl från Svenska kyrkans och kulturmiljövårdens regionala nivå, är den årliga konferensen uppskattad och bidrar till en större samsyn mellan aktörerna.

Stödande insatser på nationell, regional och lokal nivå

I uppdraget att bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande har fokus legat på vindkraftsutbyggnaden, transportinfrastrukturen och gruvnäringen (Malmfälten). Samverkan har främst skett med andra centrala aktörer för att skapa förutsättningar för en god kulturmiljövård. Medverkan har varit efterfrågad och fått genomslag bl.a. i samråden om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) i trafikverkens åtgärdsplanering och samlade effektbedömning. Insatserna har alltmer fokuserats på de storskaliga strukturella förändringarna och hur Riksantikvarieämbetet kan verka för att kulturmiljön tas in som en viktig fråga för ett hållbart samhälle och goda livsmiljöer.

Ett generell stöd till den regionala kulturmiljövården har getts i form av vägledningar och seminarier. Myndigheten har under många år arbetat med att utveckla kulturmiljöunderlag som planeringsunderlag – ett arbete som i år sammanställt och tillgängliggjorts via hemsidan.

Planeringsunderlag

Samverkan är nyckelordet för att få genomslag för kulturmiljöfrågorna i olika planeringsprocesser. Arbetet med kulturmiljöaspekterna i andras arbetsprocesser genom att delta i seminarier och referensgrupper samt att medverka i arbetet med olika vägledningar har därför prioriterats. Det bidrar till bättre integration i planprocesserna, rätt fråga vid rätt tillfälle samt ökad kompetens och kapacitet. Uppdraget att följa och stödja det regionala kulturmiljöarbetet har främst inriktats på vindkraftsutbyggnaden. En vägledning för kulturmiljöanalys (DIVE) har översatts från norska till svenska. Metoden har använts av både

Kiruna och Gällivare kommuner och resulterat i underlag som de nu kan nyttja i sin planering av de förändringar som gruvbrytningen föranleder.

Det finns få konsulter som kan hantera kulturmiljön som aspekt. Myndigheten har därför arbetat med att sprida de goda exempel som finns. Exempelbanken är en viktig kanal och Vägverket och Banverket har uttryckt intresse av att utveckla exempelsamlingen om kulturmiljö och MKB. Hemsidan (www.raa.se/cms/extern/samhallsbyggnad/planering.html) är tillsammans med www.exempelbanken.se (MKB och VisaVäg) kunskapsbanker där Riksantikvarieämbetet fortsatt att samla rapporter och erfarenheter för att göra dem tillgängliga för olika målgrupper

Det blir allt större genomslag för att kulturvärdena i landskapet inte enbart är knutna till utpekade områden och objekt, utan även till strukturer och mönster i landskapet. En effekt av insatserna är bland annat att kommunerna och trafikverken visar ett ökat intresse för kulturmiljön i landskapet som helhet i sin planering vilket bl.a. framgår av de fördjupade översiktsplanerna för vindkraft och samråden kring den nationella transportplanen och Götalandsbanan.

Arbetet har gett andra aktörer en ökad förståelse för kulturmiljöns betydelse, bl.a. en ökad insikt om betydelsen av att integrera kulturmiljöaspekterna i tidiga skeden. Kulturmiljöfrågorna har rört sig från att vara en marginell fråga som man löser ut i senare skeden till att bli en resurs för projekten.

Malmfältsuppdraget

Regeringsuppdraget om att följa och stödja utvecklingen i Malmfälten inom myndighetens ansvarsområde har avrapporterats och tillgängliggjorts via hemsidan. Behovet av kulturmiljöarbete har uppmärksammats och lett fram till att både Kiruna och Gällivare kommuner har tagit fram kulturmiljöanalyser och att LKAB tydligt deklarerar att bolaget vill värna kulturarvet.

Arbetet har uppmärksammats både i lokal- och riksmiddia och inneburit att Riksantikvarieämbetets personal är efterfrågade föreläsare. Frågor kring flytt av bebyggelse, förnyelse och kompensation av förlorade kulturvärden vid stora samhällsförändringar har tydligt uppmärksammats. Resultaten från den forskning som myndigheten initierat kring strukturella förändringar och kulturarvsprocesser med Malmfälten som exempel, har utnyttjats och berikat arbetet. Kulturmiljön har synliggjorts som en viktig resurs tillsammans med malm-brytningen.

Samverkan för regional utveckling och tillväxt

Nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013

Riksantikvarieämbetet har återrapporterat myndighetens bidrag till genomförandet av den nationella strategins prioriteringar, och resultatet av myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013.

För att arbetet ska bli mer strategiskt, långsiktigt och samordnat med regional utveckling har en handlingsplan tagits fram.

Under ett antal år har myndigheten deltagit i planering och genomförande av konferenser på temat kulturarv som en resurs för utveckling och för entreprenörskap. Våren 2009 färdigställdes en rapport från en konferens på tema Kulturarv och entreprenörskap som anordnades i oktober 2008 tillsammans med Nutek och Statens kulturråd.

I arbetet med att stärka myndighetssamarbetet och tvärsektorielt samarbete för hållbar regional tillväxt har myndigheten deltagit i arbetsgruppen för Innovation och förnyelse. Arbetet samordnades av Tillväxtverket och redovisades i april 2009. I förlängningen av detta har en förstudie till ett projekt i Jämtland genomförts.

Riksantikvarieämbetet har under året medverkat i myndighetsövergripande samarbetsgrupper för att utveckla kulturarvsturismen och har bl.a. arbetat med frågor kring kvalitetssäkring och certifiering samt tillgängliggörande av kulturarvet.

Myndigheten deltar också fortsatt i det nordiska samarbetet för utveckling och profilering av kreativa näringar – KREANORD – och har bl.a. deltagit i ett möte i Helsingfors där erfarenheter diskuterades kopplat till både närings- och kultursektorn.

I det treåriga nordiska projektet Natur och kulturarv som resurs för hållbar utveckling och tillväxt har myndigheten posten som huvudsekreterare. En rapport från detta arbete har publicerats (Tema Nord 2009:513) Från en konferens som genomfördes i Danmark med temat Natur och kulturarv som resurs för en god livsmiljö, publicerades rapporten – Den goda vardagen.

Årets insatser har bidragit till att utveckla och stärka arbetet med regional utveckling, en ökad myndighets-samverkan och till att kulturmiljöfrågorna i landskapet som helhet fått genomslag i olika program. Myndigheten har fått bättre överblick över finansieringsmöjligheter och målkonflikter, samt verkat för en bättre samordning av olika finansieringsformer.

Erfarenheterna av arbetet med regional utveckling och tillväxt har även bidragit till att lyfta fram betydelsen av kulturarvet som resurs för fattigdomsbekämpning inom utvecklingssamarbetet. De internationella kontakterna har bidragit till att utveckla det nationella arbetet.

Samverkan med energi- och transportsektorerna

Under året har vindkraftutbyggnaden och dess landskapsomvandlande effekt stått i fokus. Riksantikvarieämbetet har medverkat i utvecklingen av Energimyndighetens Vindlovs-portal med information om tillståndsfrågor när det gäller vindkraft och deltar i Vindval där medel fördelas till forskning kring vindkraftens miljöeffekter. En pilotstudie i syfte att lägga grunden för en långsiktig

övervakning av bl.a. vindkraftens landskapsomvandlande effekter har genomförts. Tillsammans med Boverket har en bilaga om vindkraft och landskap till Vindkraftshandboken utarbetats.

Riksantikvarieämbetet har ingått i referens- och expertgrupper knutna till tre stora järnvägsprojekt och till Hög-hastighetsutredningen samt ingår i den samrådsgrupp som arbetar med Förbifart Stockholm och väg 261 med uppdrag att komplettera beslutsunderlaget så att en lösning kan väljas som inte hotar världsarvet Drottningholm och som begränsar påverkan på landskapet av riksintresse.

Myndigheten har även ingått i den samrådsgrupp som trafikverken knutit till sig i arbetet med MKB och samlad effektbedömning av den nationella och regionala transportplaneringen. Ett resultat av detta är att kulturmiljö och landskap hanteras på ett insiktsfullt sätt i MKB:n för den Nationella transportplanen 2010–2021

Trafikverken har enligt regeringens direktiv i samråd genomfört en samlad effektbedömning av de nationella och de regionala transportplanerna för perioden 2010–2021. Effektbedömningen har gjorts mot de transportpolitiska målen. Betydande skillnader i bedömningarna av effekter kvarstår.

Tillsammans med Vägverket och Banverket har en ny utgåva av MKB-handbok för väg- och järnvägsplanering tagits fram.

Samverkan med natur- och kulturområdena samt areella näringar

Riksantikvarieämbetet har samverkat med Jordbruksverket inom ramen för landsbygdsprogrammet. Samverkan har genomförts med bl.a. Landsbygdsnätverket i syfte att förstärka kulturmiljödimensionen i åtgärder som finansieras av landsbygdsprogrammet. Under 2009 genomförde Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i samverkan med Riksantikvarieämbetet projektet Kulturarvsentreprenörer på landsbygden. Myndigheten har varit en av samverkansparterna i arbetet med regeringsuppdraget

om fjällanpassad regional och lokal utveckling under Tillväxtverkets ledning.

För att fånga upp lokala och regionala erfarenheter av arbetet med landsbygdsprogrammet har myndigheten deltagit i de tankesmedjor som arrangeras av Jordbruksverket. Utgångspunkten för arbetet har varit att verka för att kulturmiljön bevaras som resurs samt bruket av landskapet. Att regional tillväxt och ett brukat och bebott landskap är avhängigt av varandra är inte ett synsätt som genomsyrar de olika aktörernas arbete. Arbetet har därför inriktats mot insatser inom flera politikområden och mot olika styrmedel. Fokus har legat på miljöfrågorna snarare än tillväxtfrågorna. Ett arbetsprogram som bl.a. lyfter fram behovet av ökad samverkan mellan kulturmiljöfunktionen och lantbruksfunktionen på länsstyrelserna har utarbetats. Det regionala och lokala arbetet med att bevara värdefulla miljöer inom ramen för miljömålsarbetet och landsbygdsprogrammets Utvald miljö och Skogens kollektiva värden har stöttats.

Riksantikvarieämbetet är representerat i Övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet och har deltagit i de ordinarie kommittémöten som hållits under året. I samverkan med Jordbruksverket och Naturvårdsverket har ett program för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitikens miljöeffekter för perioden 2010–2014 färdigställts. Jordbruksverket har haft samordningsansvar för redovisning av uppdraget som redovisades den 1 november 2009. Inom ramen för CAP:s miljöeffekter har även rapporterna Utveckling av ängs- och betesmarker – igår, idag och imorgon (SJV 2009:10) och Miljömärkning för konsumenten, producenten eller miljön (SJV 2009:12) överlämnats.

Miljömålsarbete

Riksantikvarieämbetet ingår i Miljömålsrådet och har i egenskap därav i dess arbete för en miljömässigt hållbar utveckling. Myndigheten har även bistått utredningen för översyn av miljömålssystemet med underlag samt deltagit

i möten. Ett yttrande över betänkandet har lämnats.

Myndigheten har haft återkommande möten med Naturvårdsverket i syfte att utveckla samsyn och samverkan i centrala, gemensamma frågor. Riksantikvarieämbetet har deltagit vid de årliga Miljömålsdagarna som arrangerades av Länsstyrelsen i Värmland samt svarat på remisser, t.ex. på vattenmyndigheternas förvaltningsplaner och åtgärdsprogram och medverkat i den årliga uppföljningen.

I anslutning till Riksantikvarieämbetets årliga höstmöte anordnades ett seminarium kallat Vattensamtal i samverkan med länsstyrelserna i Kalmar och Västerbotten. Syftet var att diskutera ett antal viktiga frågor som rör ekologisk restaurering av vattendrag och dess påverkan på kulturmiljövärden. Huvudmålgrupp för mötet var länsstyrelsernas kulturmiljöenheter.

Arbetet med att ta fram Samverkansplaner för förvaltning av värdefulla havs- och kustområden har följts. Naturvårdsverket har gett fem län i uppgift att ta fram modeller för samverkan. Medverkan har skett i tre möten i samverkansgruppen för Ett rikt odlingslandskap som samordnas av Jordbruksverket.

Program för miljödata är ett nytt gemensamt utvecklingsprojekt med Boverket och Socialstyrelsen som leds av Riksantikvarieämbetet. Syftet är att utveckla ett program för att samlat följa tillståndet för den byggda miljön. Programmet som tas fram i bred förankring med fokusgrupper med representanter från andra nationella myndigheter, länsstyrelser, kommuner, organisationer och forskarvärlden har genomförts. Dessa har gett oss kunskap om vilka behov som finns av ett samlat program för miljödata för byggd miljö.

Ett indikatorprogram för kust och skärgård för uppföljning av delmål inom miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt Levande kust och skärgård har färdigställts. Test av etablerade miljövärderingsmetoder och deras användbarhet för en ekonomisk värdering av kulturmiljön är ett projekt som syftar till att testa etablerade miljövärderingsmetoder.

Bidragsfördelning

Mål

Målet med kulturmiljövårdsanslaget är att åstadkomma största möjliga effekt och nytta för kulturmiljön och därmed bidra till uppfyllandet av kulturmiljövårdens nationella verksamhetsmål.

Riksantikvarieämbetet fördelar anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård (kmv) till länsstyrelserna (239 miljoner kronor) och inom ramen för detta anslag även direkt till arbetslivsmuseer (4 miljoner kronor). Vidare fördelar myndigheten bidrag till organisationer (3,5 miljoner kronor) och till regionala museer i Skåne (9,7 miljoner kronor) och är samrådspart till Svenska kyrkan när det gäller fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning och till Statens kulturråd om verksamhetsbidrag och utvecklingsbidrag till regionala museer.

Det regionala kulturmiljöarbetet har följts upp genom dialoger och möten med länsstyrelser, läns museer, arbetslivsmuseer, ideella organisationer, Statens kulturråd och Svenska kyrkan. Myndigheten har därigenom verkat för att bidrag till vård och utveckling fördelats till utvalda kulturmiljöer och kulturminnen.

År 2009 inkom 299 ansökningar om bidrag till olika arbetslivsmuseer om totalt drygt 30 miljoner kronor. Sammanlagt 74 sökande fick dela på 4 miljoner kronor. Beslutet fattades i samråd med Statens kulturråd och efter samråd med Arbetets museum, Nordiska museet, Tekniska museet, Riksarkivet, Statens försvarshistoriska museer, Statens maritima museer och Sveriges järnvägs-museum.

Till de regionala museerna i Skåne har 9,7 miljoner kronor fördelats. Sedan många år bedrivs verksamheten enligt en överenskommelse mellan Region Skåne, de bidragsmottagande museerna och Riksantikvarieämbetet.

Arbetet har inneburit att bl.a. det statliga och regionala arbetets samband har förstärkts och att en mer strategisk ansats och samarbete mellan museerna har utvecklats.

Kulturmiljövårdsanslaget

Målet med kulturmiljövårdsanslaget är att åstadkomma största möjliga effekt och nytta för kulturmiljön och därmed bidra till uppfyllandet av kulturmiljövårdens nationella verksamhetsmål. Myndigheten har ansvar för att anslaget utnyttjas i enlighet med den förordning som styr bidraget, men även för att det inte uppstår något anslags-sparande. En viktig uppgift är därför att följa anslaget och uppmärksamma behov av omfördelningar mellan länsstyrelserna. Behov kan t.ex. uppstå när planerade kostnads-krävande insatser försenats eller inte blivit av eller när beslut överklagats. Under året har cirka 13 miljoner kronor omfördelats. I syfte att förbättra den administrativa hanteringen har fördjupande dialoger genomförts med länsstyrelserna i Kalmar och Västmanland. För att följa upp konkreta resultat av anslagens användning har uppföljningar skett med Södermanlands och Västmanlands län.

Under 2009 har Riksantikvarieämbetet särskilt arbetat med att kvalitetssäkra länsstyrelsernas ekonomiska hantering av kulturmiljövårdsbidragen utifrån de problem som Riksrevisionen pekat på 2008. En åtgärdsplan har tagits fram för att säkra att medel inte ska kvarstå på länsstyrelsernas konton. En studie för att analysera möjligheter och hinder vad gäller samfinansiering har initierats.

Riksantikvarieämbetets handbok för hantering av kulturmiljövårdsanslaget underlättar länsstyrelsernas bedömningar samt bidrar till en likartad tillämpning över landet.

De förändringar som skett vad gäller förutsättningarna för att finansiera kunskapsunderlag och antikvarisk medverkan har också föranlett särskilda insatser under året. Tre seminarier har hållits med länsstyrelserna för att bl.a. förtydliga och sprida erfarenheter kring dessa frågor och möjligheter till samfinansiering.

Datasytemet Källa är centralt för handläggning och uppföljning av kulturmiljövårdsanslagets användning och effekter. En förvaltningsspecifikation och förvaltningsplan har tagits fram. Ett användarråd har konstituerats med deltagare från länsstyrelserna. Rådet har haft fem möten under året. Utbildning har genomförts vid länsstyrelserna i Kalmar och Uppsala.

Med data från Källa har länens anslagsfördelning analyserats och kommunicerats. Resultaten förväntas leda till en mer strategisk bidragsfördelning. En särskild studie har belyst fördelningen till landets byggnadsminnen.

Utbetalade medel

Tabellen redovisar utbetalade medel år 2007–2009. Uppgifterna är hämtade från Källa

För RAÄ:s och länsstyrelsernas beslut	Utbetalade medel, mnkr		
	2009	2008	2007
För länsstyrelsernas beslut	227,6	241,3	249,1
För RAÄ:s direkta beslut varav till arbetslivsmuseer	14,9 4,0	14,2 4,0	15,3 4,0
Summa	242,5	255,5	264,4

Kmv-anslaget omfattade totalt 238,7 miljoner kronor för budgetåret 2009. Ett anslagssparande på 0,3 miljoner kronor innebar att 239,0 miljoner kronor disponerades. Återbetalningar på totalt 2,6 miljoner kronor från tidigare års kmv-anslag har gjorts avseende projekt som inte slutförts, vilket gjorde att det slutliga disponibla beloppet blev 241,6 miljoner kronor. Riksantikvarieämbetet har totalt utbetalat 242,5 miljoner kronor vilket inneburit att en anslagskredit på 0,9 miljoner kronor tagits i anspråk.

Länsstyrelserna har beslutat om 227,6 miljoner kronor av vilka huvuddelen har utbetalats till olika vårdåtgärder. De medel som utbetalats till kunskapsunderlag har minskat med drygt 15 miljoner kronor i förhållande till år 2008. Detta är en följd av att medel enligt regleringsbrevet inte fick användas till kunskapsunderlag som i första hand är avsedda att användas regionalt. Till olika informations- och tillgänglighetsinsatser har 35 miljoner kronor utbetalats, vilket är en minskning med nästan 5 miljoner kronor i jämförelse med 2008.

Tabellen redovisar utbetalade medel samt antal ärenden och objekt för olika åtgärder år 2007–2009. Uppgifterna är hämtade från Källa

För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder	Utbetalade medel, mnkr			Utbetalade medel %			Antal ärenden	Antal objekt
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	
För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2009
Kunskapsunderlag	8,7	24,0	23,5	4%	10%	9%	111	110
Vård	173,0	170,4	172,6	76%	71%	69%	1306	1225
Information/tillgängliggörande	35,0	40,0	42,9	15%	17%	17%	319	314
Arkeologi	9,4	4,7	6,6	4%	2%	3%	82	82
Övrigt	1,5	2,2	3,6	1%	1%	1%	15	14
Summa	227,6	241,3	249,2	100%	100%	100%	1833	1745

Medel beslutade av Riksantikvarieämbetet

Myndigheten har beslutat om utbetalning av 14,9 miljoner kronor. Av dessa medel har 1,6 miljoner kronor använts för arkeologiska undersökningar enligt 2 kap. 14 § KML. För digitalisering av fornminnesuppgifter i FMIS har 1,5 miljoner kronor utbetalats. I övrigt har 4,0 miljoner kronor utbetalats till arbetslivsmuseer och 1,1 miljoner kronor till licensavgifter för FMIS. För utveckling av Kulturmiljösök har tre miljoner kronor nyttjats. 2,5 miljoner kronor har utbetalats för utveckling av Hantverkslaboratoriet – ett nationellt centrum för kulturmiljöns hantverk.

Strategisk planering och samverkan

Vid fördelningen av medel har bedömningen om hur bidragen kommer att åstadkomma största möjliga effekt för kulturmiljön och bidra till att uppfylla kulturmiljöområdet vidgade verksamhetsmål enligt kulturarvspropositionen varit styrande (prop 1998/99:114).

Riksantikvarieämbetet bedömer att länsstyrelsernas fördelning av kmv-anslaget är strategisk och målinriktad. Länsstyrelserna använder olika strategi- och planeringsdokument så att stor effekt och nytta ska uppnås i bidragsgivningen. Insatserna har under 2009 liksom under tidigare år fokuserat på en helhetssyn där framför allt insatserna för att vårda, informera om och tillgängliggöra kulturhistoriskt värdefulla byggnader, landskap och fornlämningar varit samverkande faktorer för att bevara och utveckla kulturmiljöerna. Kulturmiljövårdens samverkan med andra sektorer och med olika kommuner i konkreta projekt har bidragit till att berörda aktörer har bättre förutsättningar att ta tillvara olika kulturvärden i sitt arbete.

Samverkan sker även med hembygdsföreningar, intresseföreningar, läns museer, turistorganisationer, entreprenörer samt mark- och fastighetsägare. Erfarenheten visar att också denna samverkan leder till ökad förståelse och medför ökade möjligheter till samfinansiering vilket bidrar till en långsiktigt hållbar förvaltning av kulturmiljöerna.

Insatser och effekter

Vid bidragsgivningen tar länsstyrelserna framförallt hänsyn till det kulturhistoriska värdet samt om förvaltningen av kulturmiljöerna är långsiktigt hållbar. De tar även hänsyn till vilka möjligheter till samfinansiering som finns och om objektet är tillgängligt för många.

Tabell som redovisar hur stor andel av medel som utbetalats till objekt med olika skyddsstatus. Ett objekt kan ha flera skydd. Uppgifterna är hämtade från Källa

Alla objekttyper	Utbetalade medel %		
Skyddsstatus (ett objekt kan ha flera skydd)	2009	2008	2007
Skydd enligt lag totalt:	82	79	73
Varav skydd enligt Miljöbalken			
Kulturresevat	9	9	9
Skydd enligt 2 kap KML			
- Fornlämningar	29	27	27
Skydd enligt 3 kap KML			
- Byggnadsminnen	34	33	30
Skydd enligt PBL	6	8	6
Övrigt	4	2	1
Förslag till skydd utreds	8	8	8
Saknar skydd enligt lag	10	13	19

Riksantikvarieämbetet konstaterar att kmv-anslaget är ett viktigt styrmedel för att bevara de objekt som är skyddade enligt lag framförallt 2 och 3 kap. KML samt Miljöbalken. Andelen utbetalade medel till objekt/miljöer som är skyddade enligt lag har ökat med nästan 10 procentenheter sedan 2007 och uppgår år 2009 till 73 %.

Andelen medel som utbetalats till objekt/miljöer som saknar formellt skydd har minskat och uppgår år 2009 till 10 %. Det är framförallt lantbrukets och skärgårdens ekonomibyggnader samt olika industrimiljöer som erhållit bidrag. Dessa byggnader är viktiga för karaktären i landskapet och för länens kulturmiljöprofil. Dessa byggnader är många gånger hotade eftersom de idag saknar funktion.

Att kulturvärden som idag saknar skydd fått minskad möjlighet till bidrag innebär att byggnader och andra landskapselement kan komma att förfalla. Kulturlandskapets särprägel och attraktivitet påverkas negativt av detta. Ytterst kan en viktig dimension i människors möjlighet till upplevelse av landskapet gå förlorad.

Totalt har 20,6 miljoner kronor utbetalats till kulturresevat. 17,4 miljoner kronor (9 %) har utbetalats till redan bildade kulturresevat och 3,2 miljoner kronor till miljöer där kulturresevatfrågan utreds. Av dessa har cirka 11 miljoner kronor utbetalats för vård av mark- och landskapselement och nästan 6 miljoner kronor för vård av bebyggelsen. Nästan 3 miljoner kronor avser olika informations- och tillgänglighetsinsatser. Under 2009 har inga nya kulturresevat bildats. Totalt finns det nu 30 kulturresevat i landet.

Totalt har drygt 53 miljoner kronor (29 %) utbetalats till objekt/miljöer skyddade enligt 2 kap. KML. Cirka 30 miljoner kronor har utbetalats för vård av fornlämningar och ruiner. Till arkeologi vid bostadsbyggande har 5,4 miljoner kronor utbetalats.

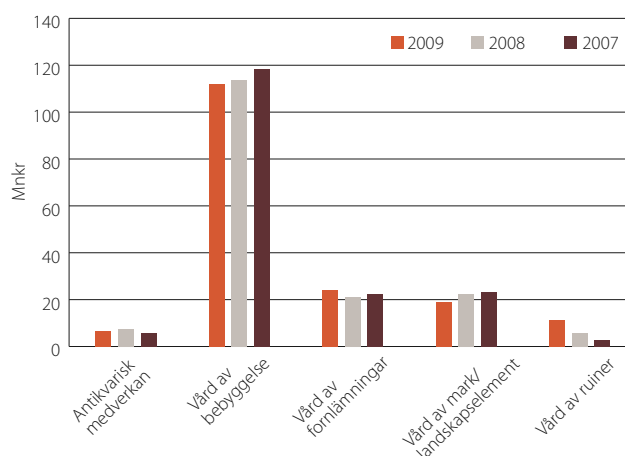
Totalt har 63 miljoner kronor (34 %) utbetalats till olika byggnadsminnen. 90 % av dessa medel avser olika vårdåtgärder. Vid utgången av 2009 fanns det 2112 byggnadsminnen i landet.

Ett försvarat och bevarat kulturarv

I det följande beskrivs hur olika insatser har bidragit till att uppfylla kulturmiljövårdens verksamhetsmål. Många gånger har en insats bidragit till att uppnå fler av kulturmiljövårdens verksamhetsmål, varför nedanstående indelning endast är ett sätt att beskriva anslaget användning. Uppgifterna är hämtade från systemet Källa samt från de redovisningar som begärts från respektive länsstyrelse

Det långsiktiga och kontinuerliga arbetet med vård av objekt och miljöer som är karaktäristiska för respektive län fortsätter. Totalt har 173 miljoner kronor utbetalats för olika vårdåtgärder.

Utbetalade medel för olika vårdåtgärder

Vård av bebyggelse, mark/landskapselement, fornlämningar, ruiner samt antikvarisk medverkan

De medel som länsstyrelserna beslutat om har till största delen utbetalats till vård av bebyggelse, totalt har 112,2 miljoner kronor utbetalats vilket motsvarar 65 % av alla vårdåtgärder.

Tabellen redovisar hur stor andel av medel som utbetalats till objekt inom olika huvudgrupper. Uppgifterna är hämtade från Källa.

Vård av bebyggelse	Utbetalade medel, %		
	År 2009	År 2008	År 2007
Hantverk och industri	23	22	18
Areella näringar	27	27	27
Slott/herrgårdar	11	12	18
Övrig bostadsbebyggelse	13	15	18
Offentlig bebyggelse	13	13	8
Kultur och föreningsliv	3	3	4
Övrigt	10	8	7
Summa	100	100	100

Cirka 25 miljoner kronor (23 %) har år 2009 utbetalats till olika objekt inom huvudgruppen ”Hantverk och industri” som omfattar det svenska industrisamhällets kulturarv. I denna grupp är cirka 50 % av objekten skyddade enligt 3 kap KML. År 2008 var denna andel cirka 40 %. Att bevara dessa storskaliga och komplexa anläggningar är resurskrävande. Sammanlagt har nästan 6 miljoner kronor utbetalats till Stripa gruva i Örebro län, till en hamnkran i världsarvet - Örlogsstaden Karlskrona - i Blekinge län och till Creutz lade i världsarvet - Falun och kopparbergs-lagen i Dalarna. År 2008 utbetalades 3 miljoner kronor till dessa tre objekt som är skyddade enligt 3 kap. KML. Nästan en miljon kronor har utbetalats till byggnader inom kulturresevatet Pershyttan i Örebro län

Cirka 30 miljoner kronor har utbetalats till vård av olika byggnader inom huvudgruppen areella näringar. Av dessa avser 30 % byggnader skyddade enligt 3 kap. KML. År 2008 var andelen 25 %. I Gävleborgs län har till exempel cirka en miljon kronor utbetalats för vård av ladugårdar som hör till olika Hälsingegårdar. I Dalarna har nästan lika mycket utbetalats för vård av en ladugård som hör till en välbevarad gårdsanläggning från 1700-talet. En effekt av det utökade tvärssektoriella arbetet på länsstyrelserna är att flera objekt som saknar skydd får medel även från landsbygdprogrammet.

Många av de byggnader och anläggningar som fått kmv-medel inom huvudgruppen Slott och herrgårdar utgör betydelsefulla anläggningar från medeltid till våra dagar av vilka många är attraktiva besöksmål. Under 2009 utbetalades drygt 12 miljoner kronor (11 %). I denna grupp är i stort sett samtliga objekt skyddade enligt 3 kap KML.

För vård av mark och landskapselement har totalt 18,9 miljoner kronor utbetalats. Länsstyrelserna har prioriterat vård av mark och landskapselement i befintliga kulturreservat och där frågan om kulturresevat väckts. Nästan 60 % av utbetalade medel avser kulturresevat, vilket är

samma andel som 2008. I övrigt har medel utbetalats till olika miljöer i kulturlandskapet och till parker och trädgårdar i anslutning till bebyggelse.

Länsstyrelserna har beslutat att utbetala 23,9 miljoner kronor för vård av fornlämningar. Det övergripande målet är att vårda och visa ett representativt urval av fornlämningar som speglar länens förhistoriska utveckling i såväl nationellt som regionalt och lokalt perspektiv. Vårdade fornlämningar väcker uppmärksamhet och intresse, vilket medför större medvetenhet och aktsamhet om kulturarvet. Vården av fornlämningarna utgör på så sätt en viktig del av länsstyrelsernas och andra aktörers arbete för miljömål, regional och lokal utveckling och turism. I Västra Götaland har medel utbetalats till Världsarvet Tanums hällristningar som innehåller ett flertal fornlämningar och hällristningslokaler vilka kräver omfattande insatser. Utöver den regelrätta vården och skötseln av hällristningarna har flera av dem målats under året för att öka besökarnas möjlighet att förstå och ta del av dem.

För vård av ruiner har 10 länsstyrelser beslutat att utbetala 11,4 miljoner kronor vilket är dubbelt så mycket som föregående år. Ruinvården kräver stora insatser för att säkra de kulturhistoriska värden som de representerar, men också för att säkra dem som besöksmål. Murverken på flera ruiner har stora restaureringsbehov. I Västmanlands län har 3,4 miljoner kronor utbetalats till ruinvård varav 1,4 miljoner kronor till Kallmora konstkanal som uppfördes för att leda vatten till Polhemshjulet i Norberg, som idag är ett byggnadsminne. Genom insatsen förbättras tillgängligheten till kanalen och dess vandringsled. Riksantikvarieämbetet har under året med anledning av de utökade insatserna inom ruinvården förberett ett seminarium vilket kommer att äga rum 2010.

Länsstyrelserna har beslutat att utbetala drygt sju miljoner kronor för antikvarisk medverkan. Antikvarisk medverkan uppgår till cirka 6 % av vad som utbetalats för vård av bebyggelsen.

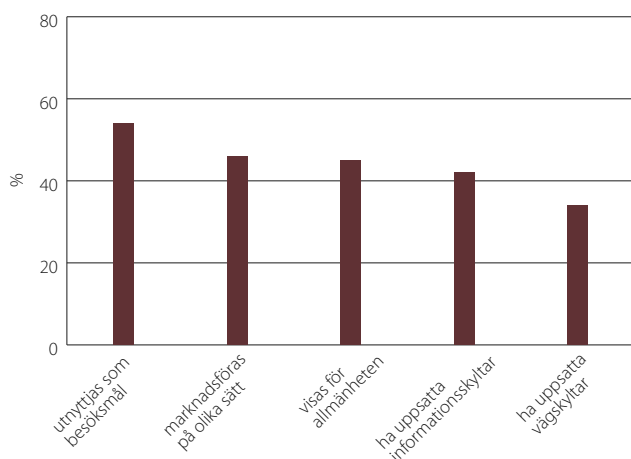

Genom antikvarisk medverkan har vårdprojekten följts upp utifrån en kulturhistorisk synvinkel vilket inneburit att projekten kvalitetssäkrats och att genomförda insatser dokumenterats så att kunskap kan spridas och också bevaras i framtiden.

Effekter av vårdåtgärderna

Vårdåtgärderna har inneburit att kulturhistoriska värden bevarats och att komplicerade antikvariska arbeten genomförts. Förutsättningar för en förbättrad livsmiljö och regional utveckling och tillväxt har skapats. Insatserna har bidragit till att lyfta fram och tillgängliggöra flera kulturmiljöer, ofta i samverkan med andra aktörer.

Diagrammet visar i vilken omfattning som olika objekt som erhållit medel för vård tillgängliggjorts. Uppgifterna avser avslutade ärenden. För ett objekt kan flera effekter uppstå. Uppgifterna är hämtade från källa.

De flesta vårdåtgärderna ger också effekter i form av ökad delaktighet, förståelse och ansvarstagande. De insatser som gjorts har lett till större kunskap om såväl traditionella hantverksmetoder som miljöernas historia. För fastighetsägarna och förvaltarna innebär detta ökade möjligheter att genomföra den framtida förvaltningen antikvariskt korrekt. Värdefulla kontaktytor skapas också

genom bidragsgivningen. Därigenom ges länsstyrelsen möjlighet till en dialog kring den framtida vården av kulturmiljöerna. I många fall har enskilda fastighetsägarers vårdåtgärder stor betydelse för att inspirera andra att vårda kulturmiljön. Visningar, seminarier och kurser har förekommit i anslutning till olika vårdåtgärder vilket inneburit att allmänheten fått en ökad kunskap om objektet och värden av det. De vårdåtgärder som utförs dokumenteras och sprids till såväl ägare, entreprenörer och ibland också till universitet och högskolor.

Ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen

Kunskapsuppbyggnad

Totalt har cirka 8 miljoner kronor utbetalats till olika kunskapsuppbyggande insatser. Två miljoner kronor har fördelats till Skog & historia för att kvalitetsgranska tidigare gjorda inventeringar inom projektet.

I övrigt har länsstyrelserna utbetalat cirka 6 miljoner kronor för framtagande av vård- och underhållsplaner samt underlag inför vård av olika objekt. Detta ökar kunskaperna hos fastighetsägarna och innebär en bättre framförhållning och prioritering av olika vårdåtgärder.

Kulturarvet som resurs för regional och lokal utveckling

Kulturarvet är en resurs för regional och lokal tillväxt. Kulturarvsprojekt bidrar till att skapa miljöer attraktiva för bland annat turism, boende och näringslivsutveckling. Riksantikvarieämbetet bedömer att kulturmiljövården arbetar aktivt med, och är efterfrågad i samband med samfinansiering av angelägna projekt. Samfinansiering sker t.ex. med kommuner, länsarbetsnämnder, regional-ekonomiska medel, bolag och EU:s strukturfonder. Dessutom står brukarna/fastighetsägarna för en del av finansieringen. De under 2009 avslutade insatserna med medel

för kulturmiljövård medfinansierades med cirka 163 miljoner kronor. Av dessa utgjorde 22 miljoner kronor stöd från EU:s fonder och program. Siffrorna avser bara under året avslutade insatser. Det innebär att den totala medfinansieringen av under 2009 beslutade medel kommer att visa sig vara större, när insatser som sträcker sig över årsskiftet registrerats.

Under året har de insatser som gjorts för att bevara och utveckla kulturhistoriskt värdefulla objekt och miljöer inneburit att ett stort antal arbetstillfällen genererats. Insatserna bidrar dessutom till långsiktig sysselsättning eftersom objekten ofta används i kommersiella sammanhang, bland annat som besöksmål.

Miljömål

Miljömålsarbetet genererar en stor efterfrågan på kulturmiljövårdens insatser och medverkan. Kmv-anslaget har betydelse för att uppnå de regionala miljömålen men är inte dimensionerat för att täcka in den ökade bredd av åtgärder och insatser som de nationella miljömålen med respektive delmål inneburit för kulturmiljösektorn. Det är framförallt miljömålen God bebyggd miljö och Ett rikt odlingslandskap som uppnåtts genom de insatser som genomförts.

Allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön och Nationell och internationell solidaritet och respekt inför olika gruppers kulturarv

Totalt har länsstyrelserna utbetalat nästan 35 miljoner kronor till olika insatser för att informera om och tillgängliggöra olika kulturmiljöer. Tre miljoner av de utbetalade medlen har utbetalats för att fysiskt tillgängliggöra olika miljöer. Riksantikvarieämbetet har under året fortsatt lämna stöd till den år 2006 påbörjade Bergslagssatsningen. Under året avsattes fem miljoner kronor som ett led i den fleråriga särskilda satsningen. Ett antal utvalda industrihistoriska miljöer, som tidsmässigt sträcker sig

från 1000-talet fram till nutid fungerar som centrum för historia i Bergslagen och utgör basen för folkbildning, turism samt förvaltning och utveckling av kulturarvet. Satsningen drivs med fokus på människors delaktighet och att kulturarvet skall vara en aktiv resurs i samhället. Bergslagssatsningen bidrar till ökad tillgänglighet, ökat besöksantal och till ett breddat näringsliv. Den nu pågående etappen av satsningen, den andra, medfinansieras av de berörda regionerna och genom ett strukturfondsprojekt inom det regionala programmet i Norra Mellansverige.

Under året har många foldrar, böcker och hemsidor som spritt kunskap om kulturarvet till olika målgrupper producerats. Flera länsstyrelser har på olika sätt uppmärksammat modernismens bebyggelse. I till exempel i Gyttorps centrum i Örebro län har ett informationsprojekt med vinkling mot delaktighet och integration genomförts. I dialog med invånarna har ett informationsmaterial om områdets kulturmiljövärden tagits fram. Dessa har översatts till engelska och arabiska.

Genom kurser, seminarier och nätverksträffar för förvaltare/ägare till olika kulturmiljöer har kunskap om äldre byggnadstekniker lärts ut och kompetensen höjts om lagstiftning och praktisk förvaltning av äldre byggnader. I till exempel Stockholms län har länsstyrelsen kontakt med ägarna av byggnadsminnen genom utskick av nyhetsbrev och årliga träffar med olika teman. De olika insatserna har inneburit en ökad förståelse för och delaktighet och ansvarstagande för kulturmiljön.

Länsstyrelserna har i Källa angett att för de vårdärenden som avslutats under året har mer än 20 % av utbetalade medel gått till att uppnå målet avseende nationell och internationell solidaritet och respekt inför olika gruppers kulturarv. Vidare har angetts att 10 % av de miljöer som vårdats kommer att vara anpassade för funktionshindrade. I olika miljöer såsom kulturresevat, ruiner, bebyggelsemiljöer och arkeologiska utgrävningar har olika aktiviteter genomförts för barn och ungdomar.

Insatsområde: Kulturarvsförvaltning

Mål

Riksantikvarieämbetet ska utveckla kunskaper och metoder samt samordna kunskapsutvecklingen för god förvaltning av det fysiska kulturarvet vad gäller landskap, fornlämningar, byggnader, anläggningar och föremål.

Verksamheten har präglats av utvecklingen av den nya verksamheten i Visby och rekrytering av personal. Insatserna har främst riktats mot att etablera rollen som samordnare av förvaltningsfrågor och uppbyggnad av ett centralt kulturvårdslaboratorium. Ett antal nya utvecklingsprojekt har initierats samtidigt som ett antal expertseminarier har arrangerats.

Tillsammans med Lunds Tekniska högskola, Länsstyrelsen i Skånes och Lunds stift genomfördes i maj ett seminarium kring restaurering och hållbar utveckling, med fokus på energieffektivisering och vård av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. 50 personer deltog från bl. a. fastighetsförvaltare inom Svenska Kyrkan samt kommunala och privata bolag.

Den 25 november genomfördes ett seminarium om problematiken kring vibrationers påverkan på kulturmiljön i samband med infrastruktursatsningar, exempelvis genom sprängningar i samband med byggandet av citytunneln i Stockholm. Vid seminariet deltog bl. a. Statens fastighetsverk, länsstyrelser, Banverket, Svenska Kyrkan, mark- och byggtreprenörer, totalt ca 80 deltagare.

Vid den pågående och kommande restaureringen av fasaderna på Stockholms slott har problem uppstått kring de stendetaljer som ursprungligen tillverkats av sandsten från Gotland. Med tanke på framtida underhåll har hållbarhet och kvalitet på sandstenen ifrågasatts. Riksantikvarieämbetet tog tillsammans med Statens fastighetsverk initiativ till en workshop för att belysa kunskapsläget samt

visa på svårigheter och möjligheter att kvalitetsbestämma sandsten samt att leverera ny sandsten.

Ett seminarium om färgarkeologiska undersökningar genomfördes i månadsskiftet november–december med representanter från olika professioner, t.ex. arkitekter, bebyggelseantikvarier, konservatorer, målarmästare och förvaltare. Syftet var att presentera aktuella metoder och databaser, diskutera framtida samarbetsprojekt samt skapa en långsiktig plattform för erfarenhetsutbyte. Totalt deltog ca 130 personer.

För att långsiktigt kunna agera som nationell samordnare av vård och konservering har ett antal kartläggningar genomförts under året i syfte att ta fram underlag för åtgärder. En av dem avser resurserna för marinarknologisk konservering i Sverige, då Sverige är rikt på både museiföremål och skeppsvrak från sötvatten och bräckt vatten. Kartläggningen presenterades vid ett samråd med svenska aktörer.

Myndigheten genomförde även en kartläggning av de statliga museernas samlingsförvaltning. Under hösten besöktes Armémuseum, Statens Historiska museum, Livrustkammaren, Hallwylska museet, Skokloster, Statens maritima museer, Statens museer för världskultur, Nordiska museet, Nationalmuseum samt Stockholms stadsmuseum i syfte att kartlägga förvaltningen och att fånga upp gemensamma frågor inom bevarandeområdet. Frågor om behov av metodutveckling, forskning och övrig kompetensutveckling har diskuterats liksom behov som rör kunskaps- och erfarenhetsspridning.

Riksantikvarieämbetet har en samordnande roll i Sverige för det europeiska standardiseringsarbetet Conservation of Cultural Property (CEN 346) och är ordförande för den svenska spegelgruppen inom Sveriges standardiseringsinstitut (SIS). Syftet är att utverka standards och riktlinjer inom bl. a. test- och analysmetoder, terminologi, konserveringsmetoder, inom- och utomhusklimat, emballage och transport av föremål. Under året genomfördes ett

seminarium för spridning av resultatet där ca 100 personer deltog från museisektorn. Standardiseringsarbetet presenterades även vid en samrådskonferens med deltagare från Svenska kyrkans stift, länsstyrelser och läns museer.

Riksantikvarieämbetet deltar i Energimyndighetens forskningsprogram Spara och Bevara på temat energi-effektivisering i kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, i bedömning av lämpliga forskningsprojekt med antikvarisk kompetens, samt har fungerat som länk mellan pågående forskningsprojekt och kulturmiljösektorn. Målet är att skapa en bestående kunskapsgrund inom området samt bidra till en långsiktig hållbar förvaltning för de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna.

Det pågår en omfattande renovering av FN-byggnaden i New York. Riksantikvarieämbetet deltar i arbetet tillsammans med Statens konstråd. Arbetet omfattar dels att bevaka de antikvariska aspekterna i Ecosoc-salen, dels att delta i en expertkommitté vid framtagandet av ett nytt stort textilt konstverk till salen. En av anledningarna till myndighetens medverkan är att tidigare behandlingar med flamskyddsmedel har förstört materialen. Detta arbete har även lett till ett FoU-projekt som syftar till att utreda flamskyddsmedlens skadeverkningar på textil, samt att ta fram tillvägagångssätt för ett långsiktigt bevarande.

En handledning för upprättande av åtgärdsprogram för konserverings- och restaureringsåtgärder har tagits fram. Det ger på sikt ett förbättrat underlag för beslut och för en mer enhetlig dokumentation av åtgärder.

FoU-projektet Arkeologiskt alunbehandlat trä belyser problem och möjliga tillvägagångssätt för omkonservering av trämaterial. Arbetet har utförts i samarbete med en rad andra aktörer. Projektet presenterades i november

vid Paul Scheerer Institute i Schweiz, vid ett nordiskt samarbetsmöte i Oslo samt vid en internationell konferens i Hamburg.

Myndigheten deltog som svensk representant vid ICCROM:s generalförsamling som genomförs vartannat år i Rom. ICCROM är en internationell organisation för bevarande och konservering inom ramen för Förenta Nationernas verksamhet. Vid generalförsamlingen togs bl.a. upp en eventuell fortsättning på programmet Africa 2009 där Sverige varit delaktigt och en av huvudfinansiärerna.

Sverige ingår i Östersjösamarbetet Baltic Heritage Cooperation som arrangerar en konferens som går under benämningen Baltic Heritage Forum. Riksantikvarieämbetet har åtagit sig att ansvara för ett av fyra teman vid nästkommande Forum, som hålls i Riga 2010. Inom ramen för samarbetet deltar myndigheten också i arbetsgruppen Building Preservation and Maintenance in Practice.

Därutöver har ett antal utvecklingsprojekt pågått eller initierats, till exempel Svensk orgelforskning och kulturmiljövårdens behov som genererat viktig kunskap som presenterats vid flera nationella och internationella expertseminarier. Tillsammans med Kungliga Myntkabinetten har ett projekt kring utveckling av silverhaltsanalys av mynt genomförts. Ytterligare en analysomgång har utförts inom ramen för projektet Reburial and Analysis of Archaeological Remains (RAAR) Myndigheten har även etablerat två postdoc-tjänster inom runforskning.

Insatsområde: Fastigheter och besöksmål

Mål

Riksantikvarieämbetet ska vidmakthålla de kulturhistoriska värdena på de fastigheter som Riksantikvarieämbetet förvaltar samt kvaliteten i den publika verksamheten vid besöksmålen. Riksantikvarieämbetet ska lägga grunden för att fastigheternas framtida förvaltning och den publika verksamheten har nya huvudmän 2010.

Riksantikvarieämbetets besöksmål

Gamla Uppsala museum har lett projektet Makt, myter och monument som är ett samarbete mellan 15 nordiska centralplatser och som finansieras via Nordiska ministerrådet. Ett resultat av projektet är multimedieprodukten Vikingaresan som främst riktar sig till barn i grundskolan. Det är en upptäcktsfärd där användaren genom en resa i tid och rum mellan 15 nordiska platser från yngre järnålder, lär sig om historien genom att lösa uppdrag och svara på frågor. Produkten har översatts till flera språk.

Under skolloven har särskilda aktiviteter bedrivits. Även barnvisningar samt teckningstävlingar och frågesporter har funnits på programmet.

Två tillfälliga utställningar har visats. Silverskatten från Sundveda och Bilder och berättelser från Gamla Uppsala. Den senare utställningen är ett samarbete mellan aktörerna i området kring Gamla Uppsala. Svenska mästerskapen i Sveriges minsta sport Glima arrangerades i Gamla Uppsala.

Vid Glimmingehus har verksamheten i hög grad koncentrerats på insatser för att nå den prioriterade målgruppen barn och unga. Gruppen ungdomar har speciellt identifierats som svåra att nå med traditionell musei- eller besöksmålsverksamhet. För att kunna tilltala dem har medel satsats på nya verksamheter, där deras intressen fått stå i fokus. Glimmingehus skräckfilmsfestival, återkommande pilbågskvällar, en modern gycklarafton med

eldshow, akrobater och fakir, De 10 000 riddarnas dag, teatern Medeltida världen samt Glimmingehus sägenvandringar har alla ingått i denna satsning. Samtliga arrangemang har lyckats nå målgruppen barn och unga.

Skolverksamheten som bedrivs på Glimmingehus har hela Skåne som upptagningsområde och elever från Skånes alla kommuner har under året deltagit i organiserad pedagogisk verksamhet i Glimmingehus regi. Skolorna erbjuds guidade visningar av borgen, praktiska program inriktade mot historiska hantverk och sysslor alternativt medeltida idrotter och lekar, övernattningsprogram och uppsökande verksamhet. Totalt har 6 759 elever deltagit i undervisningen på Glimmingehus.

Från att tidigare bedrivit barnverksamhet under högsäsong, har fokus i år ändrats till familjeverksamhet. Bland annat har tematiskt arbete med barnfamiljer genomförts där aktiviteter i skilda svårighetsgrader ingått vilket attraherat ungdomar.

En ny överenskommelse med Kultur Skåne har träffats under året, som innebär att Glimmingehus inom ramarna för skolverksamheten, ska arbeta med pedagoger utifrån den europeiska landskapskonventionen. En arbetsgrupp har satts samman med andra institutioner i Skåne som delar uppdraget och en översyn av arbetssättet har inletts.

På Birkamuseet öppnades under våren utställningen Forskning pågår! i enlighet med det samarbetsavtal som finns med Strömma Turism & Sjöfart AB. Med utställningen vill Riksantikvarieämbetet presentera och samla de nya kunskaper som finns om världsarvet Birka och Hovgården och de tidiga städerna. Utställningen har tagits fram i samarbete med forskare, verksamma med de frågor som rör Birka och Hovgården tillsammans med platsens världsarvsskola. Elever och personal har tillsammans med formgivare gjort miniatyrrekonstruktioner utifrån de tolkningar och resultat som aktuell forskning lett till. I utställningskonceptet ingår även en film som

en introduktion till utställningen. Här möts besökaren av några barn från skolan och forskare som gjort undersökningar av platsen. Skriften Birka som ingår i Riksantikvarieämbetets serie Svenska Kulturminnen, har producerats för att komplettera utställningen.

Arbetet har fortsatt i förvaltningsrådet, som är en samrådsplattform för världsarvet Birka och Hovgården. Förvaltningsrådets huvudsakliga uppgift är att säkerställa att förvaltningen uppfyller världsarvskonventionens mål. I rådet ingår även Ekerö kommun och Länsstyrelsen i Stockholms län. En prioriterad uppgift har varit att färdigställa ett handlingsprogram för Hovgårdenområdets utveckling inom världsarvet. Programmet ska i första hand fungera som ett stöd för förvaltningsrådets eget arbete men ska även ge vägledning och inspiration för alla de intressenter som vill delta i utvecklingsarbetet kring Birka och Hovgården, t ex privata aktörer, organisationer, ideella föreningar och forskarsamhället.

Riksantikvarieämbetets fastighetsförvaltning

Frågan om någon annan myndighet bör ta över ansvaret för förvaltningen av fastigheter från Riksantikvarieämbetet har övervägts under en tid. Nu har två utredningar tillsatts med uppdrag att se över hela statens fastighetsförvaltning. Detta innebär att det inte nu är aktuellt med en överföring av fastighetsförvaltningen.

Under året forsatte arbetet med att ta fram underlag till Statens fastighetsverks Kulturfastighetsutredning som redovisades i februari. I samband med detta har befintliga avtal om vård setts över och vissa har sagts upp för att möjliggöra att mer kostnadseffektiva och ändamålsenliga avtal kan ingås.

Förutom den löpande driften har renoveringsinsatser genomförts vid Glimmingehus, Björkö, Visingsborg, Eketorp, Mälsåker, Utöhus samt Gamla Uppsala.

Tabell som visar antal besökande vid de besöksmål som drivs i egen regi

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Glimmingehus	60 792*	54 781	57 947	52 583	55 381	62 686
Gamla Uppsala museum	17 223	22 747	21 174	20 513	23 004	21 530

* Sammantaget ökade antalet besökare vid Glimmingehus i målgruppen 0–18 år med 10 % jämfört med föregående år. Av besöksantalet var 19 674 barn.

Tabell som visar antal besökande vid tre exempel där besöksmålen drivs av annan entreprenör

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Birka	37 000	42 000	42 250	42 025	40 043	44 286
Mälsåkers slott	5 248	4 320	6 848	5 519	1 217	1 408
Kungagraven i Kivik	31 000	35 000	32 000	43 184	43 637	39 621

Insatsområde: Informationsförsörjning

Mål

Riksantikvarieämbetet och myndighetens samverkansparter och målgrupper ska ha tillgång till efterfrågad och kvalitets-säkrad information från såväl Riksantikvarieämbetets som andra informationsägares källor.

Regleringsbrevets återrapporteringskrav: Riksantikvarieämbetet ska redovisa vad myndigheten gjort för att tillgängliggöra kulturarvet genom utveckling av tjänster baserade på olika informationssystem.

För att underlätta åtkomsten av kulturarvsinformation tillhandahålls flera e-tjänster. Målet med e-tjänsterna är att kulturmiljöinformation ska finnas tillgänglig via Internet och vara anpassad efter olika användargrupperns behov. E-tjänsterna ska stödja det professionella kulturarvsarbetet, men också inbjuda till medborgarnas delaktighet i kulturarvsarbetet genom att göra det lätt att söka, förstå, ladda hem och tillföra kulturmiljöinformation. Basen för e-tjänsterna är de informationssystem och databaser som myndigheten utvecklat.

Under året belönades Fornsök med Guldlänken. Guldlänken arrangeras av VINNOVA i samverkan med Sveriges kommuner och landsting samt konferensen Offentliga Rummet. Priset premierar de bästa och mest innovativa nya e-tjänsterna inom svensk offentlig förvaltning.

Riksantikvarieämbetets webbplats rankades som nr 86 på Internet Worlds årliga lista över de hundra bästa webbplatserna. Motiveringen löd: Myndighetens arbete med Flickr Commons är genialt

Myndigheten har publicerat 456 bilder på Flickr Commons. Bilderna har visats 382 500 gånger över hela världen och har lett till direkt kommunikation med människor i samtliga världsdelar och i mer än 30 enskilda län-

der. Pilotprojektet har förutom stora besöksframgångar även resulterat i en kvalitetshöjning av myndighetens bildsamling.

Communityn Platsr har utvecklats till en betaversion i samverkan med bl.a. skolklasser, museer, pedagoger och forskare.

Riksantikvarieämbetet har under året blivit partner i Europeana och har också en representant i Europeanas council for content providers and aggregators. Riksantikvarieämbetet deltar också i det Europeanarelaterade projektet CARARE (7:e ramprogrammet) och kommer därmed att få finansiering för leveransen av kulturmiljöinformation till Europeana.

Med anledning av märkesåret 1809 har utställningen Sverige och Finland – en antikvarisk historia har presenterats på webbplatsen och i myndighetens lokaler i Stockholm. Syftet med utställningen var att spegla Sveriges och Finlands gemensamma historia utifrån de antikvariska källor som finns i myndighetens arkiv och bibliotek

Satsningen på Albertus Pictor-jubileet fick stort genomslag i media och visar hur samlingarna aktivt kan användas för att öka tillgängligheten och användningen av kulturarvet. För att levandegöra bildvärlden och utställningen i stort producerades ett antal videofilmer som visades i utställningslokalen i Stockholm och på Youtube, via utställningens webbplats. Antalet besök på Youtube har uppgått till drygt 2 500.

I samverkan med den regionala kulturmiljövården och centrala myndigheter tillför Riksantikvarieämbetet kontinuerligt ny information i informationssystemen Bebyggelseregistret (BBR), Fornminnesinformationssystemet (FMIS) och Kulturmiljöbild (KMB)

K-samsök, som är en infrastruktur för digital kulturarvsinformation, släpptes i en första version och hade i december 2009 drygt 2,4 miljoner objekt som ett resultat av samverkan med ett 30-tal institutioner på central,

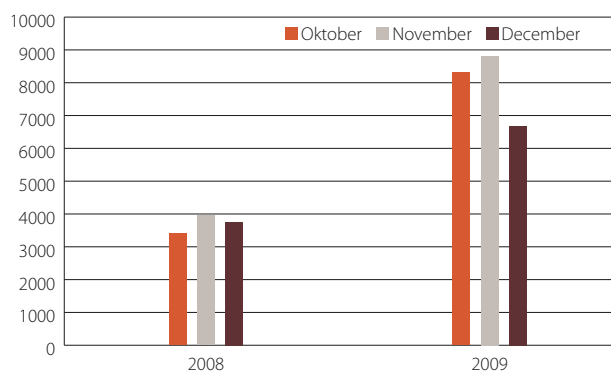
regional och lokal nivå, framförallt museer. En kraftfull samsöksfunktion, Kringla, har byggts som en applikation på K-samsök och utvecklats till en betaversion.

Accessprojektet Registrering av byggnadsminnen i Bebyggelseregistret avslutades i december 2009. Genom projektet har information om ca 550 byggnadsminnesförklarade byggnader registrerats och tillgängliggjorts publikt via Bebyggelseregistret.

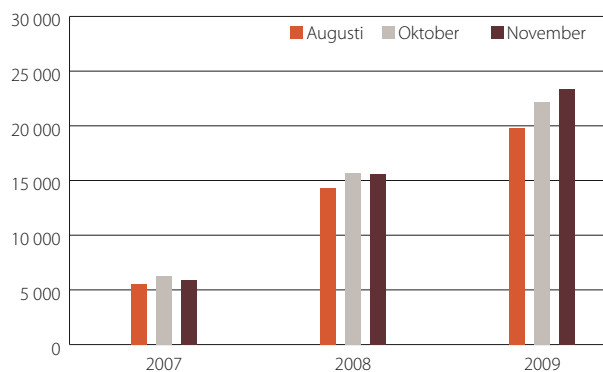
Bibliotekets användare har fått tillgång till Samsök, ett samsökningsverktyg som utvecklats i samverkan mellan ett fyrtiotal svenska bibliotek, bl.a. Vitterhetsakademiens bibliotek, under ledning av Kungl. Biblioteket, vilket resulterat i en samlad och förenklad tillgång till elektroniska resurser.

Den omfattande ärendebalans som i flera år funnits när det gäller handläggning av arkeologiska rapporter och nyfynd som ska tillföras FMIS har arbetats bort. Arbetet har genomförts i samverkan med länsstyrelsen i Västra Götaland.

Användning av Bebyggelseregistret

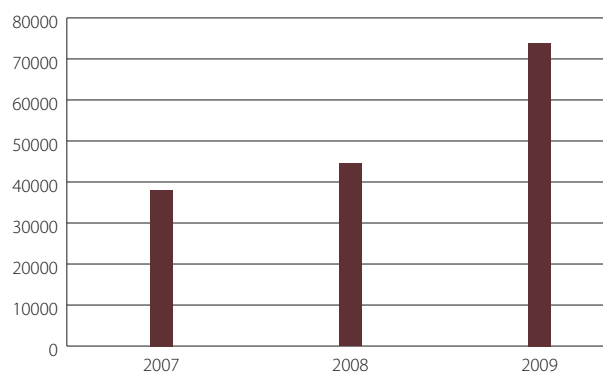
Användning av Forssök

Förklaringarna till att antalet besök har ökat är bl. a. att Riksantikvarieämbetet:

- vidareutvecklat systemen utifrån användarnas önskemål.
- rönt uppmärksamhet för myndighetens sätt att arbeta med öppenhet och sociala medier.
- aktivt arbetat med närvaro på välbesökta webbplatser, som t.ex. Flickr Commons och den EU-finansierade kulturportalen Europeana, vilket lett till en ökad trafik in i Riksantikvarieämbetets egna system.

Antal externa besökare i Kulturmiljöbild

Antalet besök i Kulturmiljöbild varierade över året, men har stabilt legat på en högre nivå än tidigare år. Riksantikvarieämbetet bedömer att det är en effekt av presentationen av vissa äldre bildsamlingar i Europeana, hösten 2008, och på Flickr Commons våren 2009, främst Carl Curmans bilder från 1800-talets senare hälft. Båda dessa webbplatser har genom länkar till Kulturmiljöbild bidragit till den ökade besöksfrekvensen. Särskilt iögonfallande är en kraftig uppgång i mars 2009 när de första bilderna från Kulturmiljöbild lanserades på Flickr Commons.

Tabell som visar antal registrerade objekt i FMIS, BBR, KMB

Volym	2009	2008
Fornlämningar	633 300	ca 615 000
Byggnader	74 000	70 000
Fotografier	90 000	80 000
Historiska kartor tillgängliga över Internet	250 000	250 000

Tabell som visar Bibliotekets bestånd, antal lån

Biblioteket	Antal		
	2009	2008	2007
Bestånd, volymer, tusental	430	424	417
Nya låntagare	339	302	319
Öppettimmar	1 075	1 272	–
Lån	50 437	60 572	65 302
varav initiala hemlån	9 093	9 533	9 534

Drygt 6 000 volymer har förvärvats och katalogiseringen har hållit jämna steg med förvärvet under året. Antalet nya låntagare var 12 % fler än året innan. Totala antalet lån visar en sjukande trend.

De initiala lånen är dock bara knappt 5 % lägre 2009 än 2008, medan omlånen (-ca 35 %) svarar för den stora minskningen.

Tabell som visar Arkivets besökare i antal, volymer mm

Arkivet	Antal		
	2009	2008	2007
Inskrivna besökare	1 270	1 241	1 542
Beställda volymer till läsesalen	10 227	10 536	11 867
Volymer genom inturban-utlån	593	759	1 166
Beställda fotokopior	601	625	1 317
Skriftliga förfrågningar	958	795	702

Antalet beställningar av bilder som förmedlats via expeditionen har minskat under perioden, medan de digitala beställningarna via Kulturmiljöbild stadigt har ökat. En klar tendens är att de skriftliga förfrågningarna om Riksantikvarieämbetets arkivmaterial via e-post har ökat markant under en treårsperiod jämfört med den senaste tioårsperioden.

Insatsområde: Kunskapskommunikation

Mål

Utveckla en värdeskapande kunskapsanvändning och stimulera till dialog om kulturarvs- och kulturmiljöfrågor.

Arbetet med att utveckla kommunikativa verktyg och arbetsmetoder drivs med inriktningen att kulturarvsinformation ska vara tillgänglig och användbar såväl för de professionellt verksamma som för den breda allmänheten. Arbetet har prioriterats för att göra information om kulturarvet tillgängligt för hela samhället. Det har gjorts dels genom att utveckla nya tjänster, dels genom att söka nya vägar för att nå nya målgrupper, framförallt de som mer informellt vårdar och utvecklar kulturarvet. Fokus har legat på att använda webbens styrkor och realisera idéerna kring dialogens och delaktighetens betydelse för att nå målen med Riksantikvarieämbetets verksamhet.

Riksantikvarieämbetet har fortsatt att prioritera verksamhetsutvecklingen inom webbområdet till projektet K-samsök, en infrastruktur för digital kulturarvsinformation samt till utveckling av applikationerna Min kulturmiljö (Platsr) och Kulturmiljösök (Kringla) som bygger på K-samsök. I enlighet med villkoren för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård, kunskapsunderlag, har tre miljoner kronor använts för utveckling samt för att producera en prototyp.

Arbetet har inriktats på följande fyra områden:

- Genom arbetet med K-samsök öka interoperabiliteten genom att få olika IT-system från olika aktörer att kommunicera med varandra och därmed göra informationen tillgänglig och användbar för utveckling och för användning av webbapplikationer.
- Inom ramen för regeringsuppdragen Min Kulturmiljö och Kulturmiljösök, dvs. e-tjänsterna Platsr och Kringla, tillgängliggöra information och göra informationen användbar genom användargränssnitt som tillåter människor att interagera och kommunicera.

- Outreach, vilket innebär att Riksantikvarieämbetets information ska finnas med på stora och välbesökta webbplatser för att kommunicera information och föra dialog med användarna och stimulera till delaktighet genom bl.a. Riksantikvarieämbetets blogg, forum, hemsida och Facebook.
- Kommunicera erfarenhet och kunskap av webb, sociala medier, juridik och policy samt driva Europeanafrågor och andra internationella samarbetsfrågor genom seminarier, konferenser, webb, forum, blogg och press.

Ambitionen med utvecklingen av Platsr var från början att den skulle vara användardriven och att barn och ungdomar skulle ha en viktig del i detta. Utvecklingsarbetet med efterföljande tester har präglats av täta kontakter med testanvändare och piloter, bl. a. två gymnasieklasser. Även lärare, museipedagoger, representanter från hembygdsrörelsen och släktforskare har hjälpt till med utvecklingsarbetet. Användarnas, och i synnerhet ungdomarnas synpunkter, har haft stor betydelse för hur applikationen utformats.

Evenemang

Riksantikvarieämbetet genomför årligen olika evenemang som riktar sig till både kulturarvssektorn och allmänheten. Syftet är att öka förståelse för och att skapa delaktighet i kulturarvet genom att kulturmiljöer, landskap och byggnader öppnas upp och historierna kring dem berättas.

Kulturhusens dag

Myndigheten samordnar årligen evenemanget Kulturhusens dag, i Sverige som ingår i Europarådets Heritage Organization. Kulturhusens dag 2009 ägde rum söndagen den 13 september och årets tema var Sverige-Finland, en delad historia. Ett åttiotal evenemang, som visade på Sveriges och Finlands gemensamma kulturarv, genomfördes från Norrbotten till Skåne.

Höstmöte

En viktig mötesplats är Riksantikvarieämbetets årliga Höstmöte där verksamma inom kulturarvsbranschen från hela landet deltar för att diskutera aktuella frågor. Årets tema Kulturarv och vatten gick på djupet och lyfte fram båtar, vrak, skärgård, flottning, fyrar, dykparker, kulturturism och ett och annat spökskepp. Det är trettio år sedan det första höstmötet arrangerades och för första gången genomfördes evenemanget som ett samarrangemang tillsammans med Statens maritima museer.

Arkeologidagen

Arkeologidagen arrangeras årligen. Målet är att sprida kunskap om fornlämningar, forntidsmiljöer och arkeologins arbetssätt och under dagen genomför länsstyrelser, museer, fornbyar och föreningar visningar, utgrävningar, föreläsningar och andra aktiviteter. 37 arrangemang genomfördes under årets Arkeologidag.

Almedalsveckan

2009 deltog Riksantikvarieämbetet för första gången under Almedalsveckan där aktiviteter i form av en workshop och ett seminarium genomfördes. Temat för aktiviteterna var landskap där syftet var att visa att kulturmiljö- och kulturarvsarbetet är med och formar både det verkliga landskapet och det digitala framtida landskapet. Myndigheten deltog även i seminarier tillsammans med andra aktörer som Svensk Byggnäring, Svenska kyrkan, Finansdepartementet, Energimyndigheten och Högskolan på Gotland.

Tabell som visar antal besökare

Kommunikation	2009
Kulturhusens dag	10 000
Höstmöte	431
Arkeologidagen	4 100

Insatsområde: Arkeologisk uppdragsverksamhet

Mål

Riksantikvarieämbetet ska på marknadsmässiga grunder driva arkeologisk uppdragsverksamhet så att den är förebildlig i fråga om antikvarisk och vetenskaplig kvalitet, relevans och kostnadseffektivitet.

Riksantikvarieämbetet ska redovisa vilka insatser som gjorts för att utveckla myndighetens arkeologiska uppdragsverksamhet samt resultatet av dessa insatser. Av redovisningen ska framgå vilka insatser som vidtagits för att förbättra servicen gentemot uppdragsbeställaren och för att öka tillgängligheten till undersökningsresultaten.

Under senare år har det skett en nedgång av volymen på det uppdragsarkeologiska området. Riksantikvarieämbetets uppdragsverksamhet (UV) har trots detta lyckats öka sin marknadsandel från 37 % år 2006 till 46 % 2008. Under året har dock intäkterna från verksamheten minskat betydligt jämfört med 2008. Antalet påbörjade projekt var 325 jämfört med 491 år 2008. Antalet debiterbara timmar var 113 596 jämfört med 132 595 år 2008, en minskning med 17 %.

De minskade intäkterna har lett till att den löpande verksamheten 2009 har ett negativt resultat om 20,1 miljoner kronor. I syfte att minska kostnaderna och bättre kunna hantera svängningar i uppdragsvolymerna har organisationen setts över. Översynen har lett till att drygt 30 medarbetare har sagts upp och att ett kontor lagts ner. Ytterligare uppsägningar kommer att ske under 2010. Detta innebär att omställningskostnader för personal och lokaler om 17,3 miljoner kronor uppkommit under året. Verksamhetens sammanlagda underskott 2009 uppgår därmed till 37,4 miljoner kronor. De åtgärder som vidtagits innebär att det finns förutsättningar för att verksamheten kan lämna ett positivt resultat 2010.

UV:s 50 årsjubileum har uppmärksamrats under året. En bok om mångårig verksamhet har producerats med medverkan från ett flertal olika författare med anknytning till olika faser i UV:s historia.

Metoder och arbetssätt i samband med byggnadsarkeologiska uppdrag har utvecklats. Detta arbete har även gett synergieffekter och bidragit till nya byggnadsarkeologiska uppdrag, exempelvis en byggnadsarkeologisk undersökning av Bergkvara medeltida stenhus i Kronobergs län.

Internationellt samarbete och internationella erfarenheter är en viktig del av utvecklingsarbetet av uppdragsarkeologin. I år har medarbetare deltagit aktivt i bl.a. European Association of Archaeologists konferens i Riva del Garda i Italien och i Nordic Tag i Sticklestad, Norge. UV ingår även i ett samarbetsprojekt med bl.a. Norsk institutt for kulturminneforskning och Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet,. Projektet heter The post medieval archaeological resource in and around Norwegian towns – heritage potential, protection and management.

Service till uppdragsgivarna

Ett antal satsningar har även genomförts för att öka servicen gentemot uppdragsgivarna. Exempelvis har projektet Tätortsnära Planeringsunderlag avslutats under året. På uppdrag av Länsstyrelsen i Södermanlands län har en modell för värdering av helhetsmiljöer med natur- och kulturmiljövärden tagits fram. Med samlad kunskap om miljöernas karaktär, värden och utbredning tidigt i planeringsprocessen skapas ett kvalitativt underlag för att styra utbyggnaden i en riktning som tillvaratar och bygger vidare på lokala attraktioner. Det ovanliga med denna modell är att natur- och kulturvärdena inte värderas separat, utan istället direkt vägs samman.

UV har även gjort insatser för en kundanpassad och tydlig rapportering av olika typer av uppdrag i syfte att få till stånd en nära service och snabb hantering i konsultuppdragen. Vid större förundersökningar och utredningar

arrangeras möten med uppdragsgivare/länsstyrelser efter avslutad undersökning och resultaten redovisas muntligt med illustrativt material. Detta arbetssätt har utvecklats för att underlätta den fortsatta planeringsprocessen.

Tabell som visar de publika prestationerna

	Visningar	Utställningar	Föreläsningar	Webb	Tidningar	Radio	TV	Böcker	Rapporter
Summa	138	17	128	9	60	7	10	8	175

Tillgängliga resultat

Hemsidan har länge varit ett viktigt instrument för att tillgängliggöra nya arkeologiska undersökningsresultat till en bredare allmänhet. Den har förbättrats i interaktiv bemärkelse genom att en handfull större undersökningar även har haft egna bloggar. Dessa bloggar har uppdaterats kontinuerligt med iakttagelser och betraktelser från undersökningarna och har kommenterats av olika intressenter i omvärlden.

I syfte att nå ut till nya målgrupper har ett antal mindre utställningar producerats som berättar om genomförda undersökningar på olika platser.

Förra årets uppmärksammade skattfynd, som påträffades i samband med bostadsbyggande i Sundveda utanför Sigtuna har i år visats på Gamla Uppsala Museum. Formerna för kunskapsspridning har utvecklats genom att göra de sensationella resultaten från undersökningarna vid Döserygg, söder om Malmö, tillgängliga genom en film. Denna plats är unik bl.a. genom alla de megalitgra-

var och den processionsväg som påträffades i samband med undersökningarna. Filmen har producerats med hjälp av Vägverket och gjorts tillgänglig på YouTube (<http://www.youtube.com/watch?v=IK9fZ-wVkXQ>).

Andra exempel på satsningar i anslutning till undersökningarna är de två utställningar som producerats på temat arkeologi längs E6 och som visats i Strömstad och på museet i Vitlycke samt en utställning på museet i Varberg från förra årets undersökningar i Veddige. Särskilda satsningar har även gjorts för att visa grundskoleklasser resultaten från undersökningar längsmed Öckerövägen på Hisingen i Göteborg. Ytterligare exempel är undersökningarna inom Finnestorpsprojektet utanför Falköping som bl.a. inbegripit medverkan från amatörarkeologer, samarbete med ideella föreningar samt ett stort publikt intresse och medial bevakning. Den rika offerplatsen i Finnestorp är belägen mitt emellan Vara och Falköping. UV var även en av arrangörerna av konferensen Landskaparna i Växjö med ett sjuttiofem deltagare.

Övrig redovisning

Lokalkostnader

Hyreskostnader inklusive uppvärmning (tkr)

	2009	2008	2007
Hyra kontorslokaler	28 120	30 304	30 048
Hyra Arkiv, Ateljéer, Lab.	17 280	11 026	8 586
Summa	45 400	41 330	38 634

Elkostnad och Övrig skötsel av hyrda lokaler (tkr)

	2009	2008	2007
Elkostnad	1 607	1 317	1 195
Reparationer och underhåll	416	87	173
Övriga driftskostnader	4 013	4 570	3 698
Summa	6 036	5 974	5 066

Hyresandel till respektive hyresvärd (tkr)

	2009	2008	2007
Statens Fastighetsverk	17 820	17 504	23 588
RBS nordisk Renting AB	17 100	6 667	334
Vasakronan	0	7 938	6 302
Väderholmen	2 028	2 264	2 194
KB Platzer Forsåker 1:196	1 339	1 179	1 186
Cineasten AB	1 799	1 742	1 725
Klövern Ström AB	1 283	1 247	1 168
Fastighets AB Dombron	1 079	1 052	1 019
Henry Ståhl Fastigheter AB	1 304	625	596
Riksarkivet, Sv. Museitjänst	413	234	305
Övriga	1 235	878	217
Summa	45 400	41 330	38 634

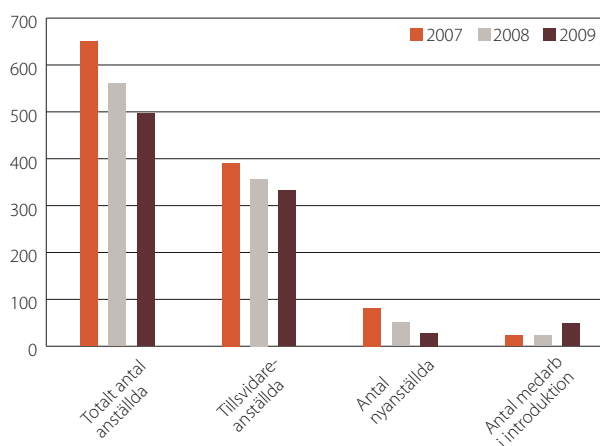
Tillkommande lokalkostnader för 2009 har varit lokaler i Visby då verksamhet har omlokaliseras. Myndigheten har haft extra lokalkostnader i Stockholm på grund av

omlokaliseringen. Omlokaliseringen till Visby har inneburit att verksamhet har flyttats ut från Garnisonen på Östermalm (Vasakronan).

Kompetensutveckling

Riksantikvarieämbetet är en kunskapsintensiv myndighet som ska säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. För att lyckas med det är förmågan att rekrytera, attrahera, utveckla och behålla kompetens avgörande. Under år 2009 har ett flertal insatser genomförts inom ramen för kompetensförsörjning för att nå myndighetens mål.

Antal medarbetare inom Riksantikvarieämbetet

Inom myndigheten har under året totalt 497 medarbetare varit anställda, varav 332 tillsvidare. Medeltal anställda var 444 och beräknat i årsarbetskrafter 400. 28 medarbetare har nyanställts och två introduktionsutbildningar för nyanställda har genomförts. 48 medarbetare har deltagit i Riksantikvarieämbetet introduktionsutbildning 2009 och under en treårsperiod har totalt 100 medarbetare deltagit.

66 personer har gått i omställning på grund av omlokalisering till Visby och ytterligare 7 personer har blivit uppsagda på grund av arbetsbrist.

Ett arbete med att ta fram ett chefsutvecklingsprogram inom myndigheten har påbörjats.

Chefs- och medarbetarkontrakt har införts där individuella mål tydliggjorts.

I september genomfördes en omfattande arbetsmiljöutbildning för alla Riksantikvarieämbetets chefer och skyddsombud. Sammanlagt deltog 52 personer och frågor om förändringsarbete hade stort fokus.

Årligen avsätts särskilda medel för kompetensutvecklings- och kompetensväxlingsprogram som ska användas i syfte att öka medarbetarnas anställningsbarhet inom eller utom Riksantikvarieämbetet. Närmare 150 medarbetare har under 2009 utnyttjat möjligheten att kompetensutveckla sig inom ett eget intresseområde.

Under den senaste treårsperioden har antalet tillsvidareanställda medarbetare inom Riksantikvarieämbetet minskat från 391 till 332 medarbetare. Arbete med återbesättning av vakanser i samband med omlokalisering har gjorts och det största antal nyrekryteringar gjordes under 2007 då 82 personer nyanställdes. 2008 nyanställdes 51 medarbetare och under 2009 har 28 medarbetare nyanställts. Det ekonomiska läget har gjort att omprioriteringar skett och verksamhetens inriktning ändrats. Det har bidragit till att rekryteringar avstannat och inom en del områden har arbetsbrist konstaterats.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det pågår ett antal kompetenshöjande insatser inom myndigheten som i kombination med lojala och kompetenta medarbetare i stor grad har bidragit till att klara myndighetens uppgifter och att verksamhetens mål har nåtts.

Jämställdhet, mångfald, arbetsmiljö och hälsa

Jämställdhet och mångfald

Under 2009 har Riksantikvarieämbetet arrangerat och varit värd för den internationella konferensen *When past is present* inom EU-projektet *weReurope* som handlar om interkulturell dialog och livslångt lärande. Riksantikvarieämbetet har deltagit i ytterligare två av projektets sammanlagt fem internationella konferenser med deltagare från EU:s samtliga 27 medlemsstater. Riksantikvarieämbetet ingår i projektets partnerskap och har medverkat i dess möten och bidragit i projektets arbete med att utarbeta ett PM som ska vara ett verktyg för att arbeta med interkulturell dialog.

WeReurope är ett EU-projekt som Riksantikvarieämbetet deltar i under 2008–2010. Projektets målsättning är att undersöka hur vardagskultur, konstarter och kulturarv kan fungera som förmedlare av ett långsiktigt hållbart livslångt lärande, utveckla kommunikation i ett interkulturellt perspektiv och hjälpa till att överbrygga kulturella skillnader. Projektet syftar även till att möjliggöra identifiering av gemensamma kulturarv och delade framtidsvisioner samt utvecklandet av verktyg för lärande och förståelse som främjar fördjupade interkulturella dialoger och mångfald. Erfarenheterna kommer att användas i Riksantikvarieämbetets arbete med mångfaldsfrågor och inom besöksmålsverksamheten genom praktiserandet av interkulturell dialog som kommunikativ metod, men även för att sprida dessa till andra aktörer.

Riksantikvarieämbetets interna arbete med jämställdhet och mångfald sker bland annat genom en kontinuerlig utveckling av interna styrdokument. Under 2009 har myndigheten satsat särskilt på dessa frågor genom att delta i programmet *Staten leder Jämt*. Programmet har som mål att öka andelen kvinnor i ledande befattning, i chefsroll eller expertroll, och att ge ökad kunskap och verktyg för jämställdhetsintegrering. Arbetet med jäm-

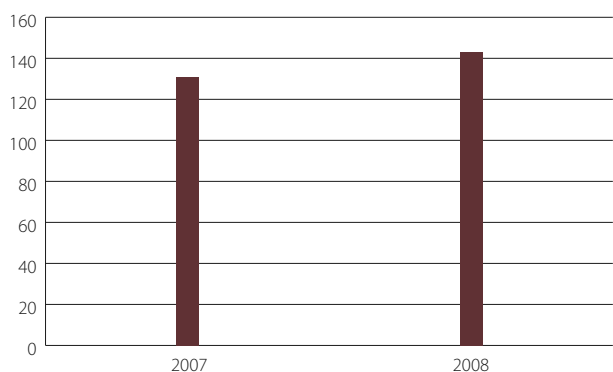

ställdhetsintegrering får därför naturligt en förskjutning till det breda perspektiv som handlar om verksamhetsutveckling där alla medarbetares kompetens tas till vara på bästa sätt. Arbetet har stärkt grunden för ett långsiktigt arbete med jämställdhet och mångfald på Riksantikvarieämbetet.

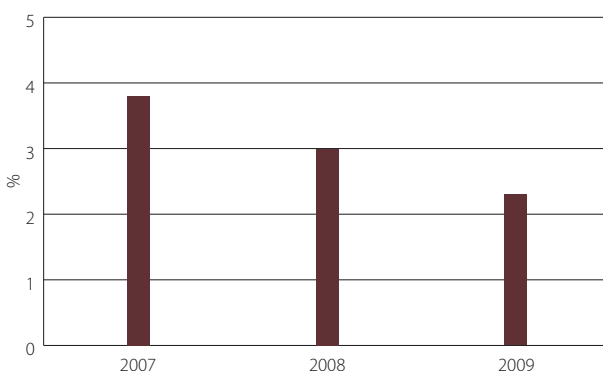
Arbetsmiljö och hälsa

Riksantikvarieämbetet har etablerade rutiner för att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att minska och förebygga ohälsa på arbetsplatsen. De huvudsakliga hälsobefrämjande åtgärderna är att alla medarbetare erbjuds en friskvårdstimme per vecka eller ersättning med 50 % av kostnaden för friskvårdsaktiviteter.

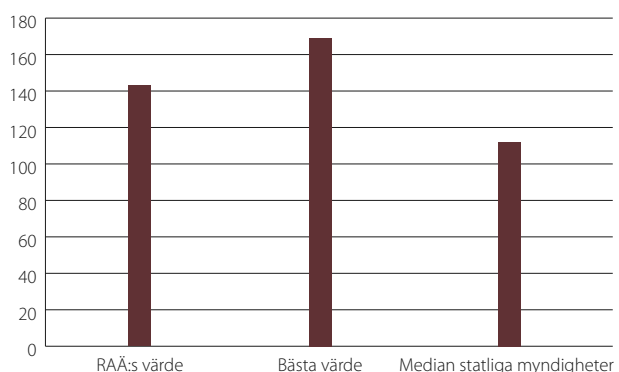
Sammanställt Jämixvärde för Riksantikvarieämbetet

Totala sjukfrånvaron 2007–2009

Riksantikvarieämbetets värde 2008 jämfört med bästa värde och medianvärde för statliga myndigheter

Sjukfrånvaro

	2009	2008	2007
Total sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2,3	2,8	3,8
"Långtidsjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro	16,0	28,0	30,0
Kvinnors sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2,8	2,9	3,2
Mäns sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	1,8	2,7	2,6
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 eller yngre i procent av tillgänglig arbetstid	0,0	1,1	2,6
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 i procent av tillgänglig arbetstid	2,3	2,3	2,2
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i procent av tillgänglig arbetstid	2,4	3,6	4,2

2009 uppgick antalet sjukfrånvarotimmar till 2,3 % av ordinarie arbetstid. Siffran för samma period 2008 var 2,8 och 2007 3,8. Under det senaste året har sjukfrånvaron för män totalt sjunkit med 0,9 % och för kvinnor 0,2 %.

Riksantikvarieämbetet har som mål att minska sjukfrånvaro bland både män och kvinnor samt att genomföra tidiga rehabiliteringsinsatser.

Sammanställd redovisning

Löpnr	Redovisning	Vad	Tidpunkt	Separat	Sida	Kostnad (tkr)	Volym
	1 Riksantikvarieämbetets instruktion						
	1.2 Myndigheten ska särskilt	Prestationer					
1	verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande,	Samhällsbyggnad, ärenden och remisser	2010-02-22		17	2 331	Tabell s 17
2	verka för ett försvarat och bevarat kulturarv samt ett hållbart samhälle med goda livsmiljöer,	Kulturminnen, information och utbildning	2010-02-22		11	3 673	Tabell s 11
3	leda och samordna arbetet med att bygga upp kunskapen om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål,	Kulturarvsförvaltning, seminarier och standardiseringsarbete	2010-02-22		26	6 469	366 deltagare
4	vårda och visa de kulturmiljöer som står under myndighetens förvaltning,	Fastigheter och besöksmål, besökare besöksmål	2010-02-22		31	7 499	Tabell s 31
5	utföra vårdinsatser och konservering av kulturminnen och kulturföremål	Ingen prestation redovisas	2010-02-22				
6	utföra arkeologiska undersökningar,	Arkeologisk uppdragsverksamhet,	2010-02-22		36	- 37 420	Tabell s 36
7	besluta om förvaltning av fornynd,	Kulturminnen, fyndfördelning,	2010-02-22		12	1 296	Tabell s 12
8	följa det regionala kulturmiljöarbetet samt stödja länsstyrelserna och de regionala museerna,	Kulturminnen, ärenden och remisser	2010-02-22		11	3 461	Tabell s 11

Löpnr	Redovisning	Vad	Tidpunkt	Separat	Sida	Kostnad (tkr)	Volym
9	verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde. Förordning (2009:1564)	Inriktning och samordning, fördelning FOU Samhällsbyggnad, internationell konferens i Alnarp Kunskaps-kommunikation, höstmöte, almedalsveckan, kulturhusens dag	2010-02-22		8 15 36	1 496 2 069 1 206	Tabell s 8 300 deltagare ca 14 500 deltagare
	1.2.1 Myndigheten ska även						
10	bedriva informations- och rådgivningsverksamhet samt främja utbildning om kulturmiljön, kulturminnen, kulturföremål och om vård av dessa,	Samhällsbyggnad, information och utbildning	2010-02-22		17	4 269	Tabell s 17
11	verka för att resultat från forsknings- och utvecklingsverksamhet utnyttjas inom kulturvården,	Kulturarvsförvaltning , alunbehandling mm	2010-02-22		29	3 018	
12	verka för att kulturhistorisk värdering och urval utvecklas samt att kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål av särskild betydelse skyddas och vårdas,	Inriktning och samordning, värdering och urval Kulturminnen, byggnadsminnen	2010-02-22		13	1 039	Tabell s 13
13	verka för att det finns ändamålsenliga system och metoder för arbetet med kulturmiljön och kulturarvet,	Informationsförsörjning, K-samsök och Kringla	2010-02-22		32	2 960	2,4 miljoner objekt
14	följa upp och utvärdera kulturmiljöområdets styrmedel och arbetssätt,	Samhällsbyggnad, bidragsanslaget	2010-02-22		22	4 985	Tabell s 22

Löpnr	Redovisning	Vad	Tidpunkt	Separat	Sida	Kostnad (tkr)	Volym
15	förvalta nationella databaser för kulturhistorisk information,	Informationsförsörjning. BBR, FMIS, KMB	2010-02-22		34	13 287	Tabell s 34
16	integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Förordning (2009:746)	Fastigheter och besöksmål, analys av barnperspektiv på besöksmålen Övrig redovisning, jämställdhet och mångfald	2010-02-22		31 40	Se nr 4	Se nr 4
17	Utöver de uppgifter som myndigheten har enligt 1–3 §§ får den tillhandahålla varor samt åta sig att utföra undersökningar, utredningar och andra tjänster inom sitt verksamhetsområde.	Ingen prestation redovisas	2010-02-22				
18	Myndigheten har ett särskilt sektorsansvar för miljömålsfrågor med anknytning till ämbetets verksamhetsområde. Myndigheten har även det övergripande ansvaret för kulturmiljön inom samtliga miljö-kvalitetsmål. Myndigheten ska i fråga om sitt miljömålsarbete rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs.	Samhällsbyggnad, miljömålsarbete	2010-02-22		20	2 080	

Löpnr	Redovisning	Vad	Tidpunkt	Separat	Sida	Kostnad (tkr)	Volym
19	6 § Myndigheten har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för handikappfrågor med anknytning till ämbetets verksamhetsområde. Myndigheten ska inom ramen för detta ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.	Samhällsbyggnad, tillgänglighet, handisam mm	2010-02-22		12 15 16		
20	Myndigheten ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att i sina omvärldsanalyser, utvärderingar och den statistiska produktionen belysa och analysera kvinnors och mäns villkor	Staten leder jämt	2010-02-22		40		
21	Myndigheten ska ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom områdena kulturmiljö, arkeologi, medeltidens konsthistoria och numismatik. Myndigheten förvaltar Kung. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens arkiv från tiden före den 1 juli 1975 och dess bibliotek.	Informationsförsörjning, låntagare och arkiv	2010-02-22		34	13 385	Tabeller s 31
	2 Regleringsbrevets återrapporteringskrav						
22	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	Bidragsgivning	2010-02-22		21		
23	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	Arkeologisk uppdragsverksamhet	2010-02-22		37		
24	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	Informationssystem	2010-02-22		34		
25	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	Lokalkostnader	2010-02-22		39		

Löpnr	Redovisning	Vad	Tidpunkt	Separat	Sida	Kostnad (tkr)	Volym
26	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	Utgiftsprognoser	2009-01-19 2009-02-26 2009-05-07 2009-07-30 2009-10-29	X X X X X			
3 Uppdrag							
27	Uppdrag	Informationsskrift skogens kulturarv	2010-02-22		11		
28	Uppdrag	Handledning marina kulturarvet	2009-12-31	X			
29	Uppdrag	Nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013	2009-07-02	X			
30	Uppdrag	Tematiska myndighets- grupperingar, innovation och förnyelse	2009-04-17	X			
31	Uppdrag	Malmfältsuppdraget	2009-04-30	X			
32	Uppdrag	Bidragsgivning från anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	2010-02-22		23		
33	Regleringsbrevets återrapporteringskrav	Regionalt tillväxtarbete	2010-02-22		18		
4 Övrig återrapportering							
34	Övrig återrapportering	Kompetensutveckling	2010-02-22		39		
35	Övrig återrapportering	Sjuktal	2010-02-22		42		

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Låneram i Riksgäldskontoret						
- beviljad	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000	85 000
- utnyttjad	70 659	69 300	61 242	62 369	64 921	55 703
Räntekontokredit hos Riksgäldskontoret						
- beviljad	21 830	21 830	21 830	21 830	23 570	33 209
- utnyttjad						
Räntekonto hos Riksgäldskontoret						
- räntekostnader	-	-	-	-	29	-
- ränteintäkter	262	2 240	2 493	2 183	1 649	2 764
Avgiftsintäkter och andra ersättningar						
- disponerar	116 862	131 178	139 664	124 666	161 649	181 835
<i>Arkeologisk uppdragsverksamhet</i>						
- beräknade intäkter	110 000	110 000	150 000	150 000	138 000	110 000
- verkliga intäkter	100 483	108 513	124 831	107 508	140 048	158 121
Anslagskredit						
<i>Anslag 17 07 001 Riksantikvarieämbetet</i>						
- beviljad	6 569	6 677	5 944	5 862	-	5 595
- utnyttjad						
<i>Anslag 17 07 002 Bidrag till kulturmiljövård</i>						
- beviljad	7 162	7 702	7 732	7 819	-	12 147
- utnyttjad	-937	-	-1 920	-2 144	-	-366
<i>Anslag 17 08 003 ap 3 Bidrag till regionala museér</i>						
- beviljad	0	422	419	-	-	399
- utnyttjad	-	-239	-	-	-	-
Utgående överföringsbelopp						
UO 17 07 001 ap 1 och 2 Riksantikvarieämbetets, förvaltningskostnader (ram)	5 652	5 421	16 353	17 688	7 062	7 825
UO 17 07 002 ap 1 och 2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-937	330	-1 920	-2 144	812	-366
UO 17 08 003 ap 3 Bidrag till regionala museér i Skåne län	-	-	-	-	-	-
UO 17 01 005 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	-	-239	659	1 043	95	37
Anslag intecknade av framtida åtaganden						
UO 17 07 001 ap 1 och 2 Riksantikvarieämbetets, förvaltningskostnader (ram)	-	-	-	-	-	-
UO 17 07 002 ap 1 och 2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-	-	-	-	-	-
UO 17 07 Bidrag till regionala museér i Skåne län	-	-	-	-	-	-
UO 17 07 Forsknings- och utvecklings- insatser inom kulturområdet (ram)	-	-	-	-	-	-
Bemyndiganden						
Tilldelade bemyndiganden	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Utestående bemyndiganden	79 488	79 390	78 083	75 546	75 725	81 830
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-38 291	7 509	-23 304	-11 108	-1 952	3 700
Balanserad kapitalförändring	-10 660	-31 469	-8 161	2 951	4 907	1 165
Personal						
Medeltal antal anställda	444	481	530	526	516	561
Antal årsarbetskrafter	400	435	500	500	468	536
Driftkostnad per årsarbetskraft	877	738	743	680	774	741

Resultaträkning

(tkr)	Not	2009-01-01 – 2009-12-31	2008-01-01 – 2008-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		200 277	232 514
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	116 862	131 178
Intäkter av bidrag	2	13 137	15 126
Finansiella intäkter		287	2 240
Summa verksamhetens intäkter		330 563	381 058
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-222 923	-227 975
Kostnader för lokaler	4	-49 487	-45 027
Övriga driftskostnader		-78 512	-81 910
Finansiella kostnader		-565	-2 827
Avskrivningar och nedskrivningar		-17 367	-15 810
Summa verksamhetens kostnader		-368 854	-373 549
VERKSAMHETSUTFALL		-38 291	7 509
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		272 629	278 530
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		0	5 306
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		0	0
Lämnade bidrag		-272 629	-283 836
Saldo transfereringar		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	5	-38 291	7 509

Resultaträkning arkeologisk uppdragsverksamhet

(tkr)	Not	2009-01-01 – 2009-12-31	2008-01-01 – 2008-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		0	0
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	99 233	107 086
Intäkter av bidrag	2	1 285	688
Övriga intäkter		-35	739
Summa verksamhetens intäkter		100 483	108 513
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-87 215	-72 157
Kostnader för lokaler	4	-10 917	-10 074
Övriga driftskostnader		-38 899	-35 582
Finansiella kostnader		16	-63
Avskrivningar och nedskrivningar		-888	-1 720
Summa verksamhetens kostnader		-137 903	-119 596
VERKSAMHETSUTFALL		-37 420	-11 083
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	5	-37 420	-11 083

Balansräkning

tkr	Not	2009-01-01 – 2009-12-31	2008-01-01 – 2008-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	6		
Balanserade utgifter för utveckling		8 247	13 426
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		12 674	8 796
Summa immateriella anläggningstillgångar		20 921	22 222
Materiella anläggningstillgångar	7		
Byggnader, mark och annan fast egendom		33 751	35 765
Förbättringsutgifter på annans fastighet		5 858	5 732
Maskiner, inventarier, installationer mm		28 160	29 798
Pågående nyanläggningar		4 156	2 694
Summa materiella anläggningstillgångar		71 925	73 989
Varulager mm			
Varulager och förråd		2 731	2 884
Summa varulager mm		2 731	2 884
Fordringar			
Kundfordringar		17 984	17 338
Fordringar hos andra myndigheter		16 698	18 030
Övriga fordringar		273	368
Summa fordringar		34 955	35 736
Periodavgränsningsposter	8		
Förutbetalda kostnader		11 800	12 549
Upplupna bidragsintäkter		152	4 041
Övriga upplupna intäkter		29 401	30 415
Summa periodavgränsningsposter		41 353	47 005
Avräkning med statsverket	9		
Avräkning med statsverket		-2 670	-7 555
Summa avräkning med statsverket		-2 670	-7 555
Kassa och bank	10		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		16 120	37 447
Kassa, postgiro och bank		6	1 262
Summa kassa och bank		16 126	38 709
SUMMA TILLGÅNGAR		185 341	212 990

Balansräkning forts.

tkr	Not	2009-01-01 – 2009-12-31	2008-01-01 – 2008-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	11		
Statskapital		4 246	1 258
Donationskapital		270	270
Balanserad kapitalförändring		-10 659	-31 469
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-38 291	7 509
Summa myndighetskapital		-44 434	-22 432
Avsättningar	12		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		4 892	3 846
Övriga avsättningar		3 096	4 263
Summa avsättningar		7 988	8 109
Skulder mm	13		
Lån i Riksgäldskontoret		70 659	69 300
Skulder till andra myndigheter		9 603	24 368
Leverantörsskulder		14 217	9 768
Övriga skulder		3 207	3 370
Summa skulder mm		97 686	106 806
Periodavgränsningsposter	14		
Upplupna kostnader		31 621	22 636
Oförbrukade bidrag		50 060	53 608
Övriga förutbetalda intäkter		42 420	44 263
Summa periodavgränsningsposter		124 101	120 507
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		185 341	212 990

Ansvarsförbindelser

tkr	Not	2009-01-0 – 2009-12-31	2008-01-01 – 2008-12-31
Pensionsutfästelser, pensionsersättningar	15	3 131	6 334
Riskpremier, pensionsersättningar	15	2 817	5 393

Redovisning av intäkter och kostnader per insatsområde 2009

	Anslag	Avgifter	Bidrag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa
Inriktning	-28 159	84	-339	-1 020	29 080	-354
Ingen styrning och stöd	-19 899	0	0	-2 136	17 657	-4 378
Kulturminnen	-39 841	-738	-1 243	-3 988	44 644	-11 66
Samhällsbyggnad	-283 597	-576	-1 858	-3 427	289 327	-131
Kulturarvsförvaltning	-30 982	-308	-875	-2 457	36 003	1 381
RAÄ fastigheter och besöksmål	-14 570	-7 659	-4 005	-1 964	29 004	806
Kunskapskommunikation	-3 962	-22	-23	-351	4 286	-72
Informationsförsörjning	-51 896	-1 393	-3 509	-5 780	67 364	4 786
Arkeologisk uppdragsverksamhet	0	-103 320	-1 285	-249	142 273	37 419
Summa	-472 906	-113 932	-13 137	-21 372	659 638	38 291

I insatsområde Intern styrning och stöd finns de kostnader som avser omlokaliseringen till Visby. Någon jämförelse med föregående år har inte kunnat göras beroende på svårigheter att översätta delar av verksamheten till ny indelning.

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbref	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader (ram)	-4 044	209 045	-	-4 221	200 780	-213 174	18 024	5 630
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT	9 465	9 928	-	-	19 393	-19 371	-	22
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	330	234 718	-	-	235 048	-235 985	-	-937
UO 17 07 002 ap 2 Bidrag till arbetslivs- muséer (ram)	0	4 000	-	-	4 000	-4 000	-	0
UO 17 08 003 ap 3 Bidrag till regionala muséer i Skåne län (ram)	0	9 723	-	-	9 723	-9 723	-	0
UO 17 01 005 ap 10 Forsknings och utvecklings- insatser inom kulturområdet (ram)	-239	14 243	-	-	14 004	-14 004	0	0
26 01 004 ap 75 Övergångseffekter RAÄ	-	-	6 864	-	6 864	-6 864	-	0
SUMMA	5 512	481 657	6 864	-4 221	489 812	-503 121	18 024	4 715

I UO 17 07 001 ap 1 har 6 864 tkr lagts till i utgiftskolumnen jämfört med statsredovisningen beroende på övergångseffekterna, i annat fall stämmer inte årets utgående överföringsbelopp.

Redovisning mot bemyndiganden i årsredovisningen

Anslag	Tilldelat	Ingående	Utestående	Utestående åtaganden fördelning per år		
				2010	2011	2012
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård	100 000	79 390	79 488	70 245	7 643	1 600

Andra finansiella villkor

Anslag	Belopp enligt regleringsbrev	Utnyttjat belopp	Saldo
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader (ram)			
Bidrag till organisationer inom kulturmiljövårdens område	3 500	3 500	0
Miljömålsfrågor relaterade till kulturmiljön	1 200	1 200	0
UO 17 07 002 apr 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)			
Arkeologiska undersökningskostnader i samband med bostadsbyggande	20 000	5 313	14 687
Konserveringsinsatser	3 000	633	2 367
Kunskapsunderlag	4 000	2 485	1 515
Digitalisering av resultaten från projektet Skog och historia	2 000	2 000	–
Licensavgifter för digital fornminnesinformation	1 900	1 141	759
Utveckling av Kulturmiljösök och Min kulturmiljö	3 000	2 987	13
Länsstyrelsen Södermanlands län finansiering av uppdrag	50	50	0
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT			
Löner för arbetsledare			uppfyllt
Uppkommen anslagsbehållning nyttjas till kostnader i samband med omlokaliseringen till Gotland			uppfyllt
UO 17 07 002 apr 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)			
Projektering av vårdinsatser samt för tillgänglighet till kulturmiljöer			uppfyllt
Ersättning enl 3 kap 10§ lagen (1988:950) om kulturminnen mm			uppfyllt
Vård av fornlämningar och vård för säkerställande av kulturvärden i landskapet			uppfyllt
Intrångsersättning får betals ut vid beslut om kulturresevat			uppfyllt
UO 17 Bidrag till regionala museer i Skåne län (ram)			
Regionmuseet i Skåne län			uppfyllt
Kulturen i Lund			uppfyllt
Malmö museer			uppfyllt

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges. Belopp i löpande text som anges inom parantes avser 2008.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad efter den uppställning som anges i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdag för löpande redovisning har varit den 11 januari 2010.

Fordringar har upptagits till belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningsposter har belopp över 20 tkr bokförts.

Lagret består av souvenirer och böcker. Lagren av souvenirer har värderats till beräknat inköpsvärde för kuranta varor. Lagren av egenproducerade böcker har värderats till beräknat försäljningsvärde för kuranta böcker.

Materiella och immateriella anskaffningar med en beräknad ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr, eller förbättringsutgifter på annans fastighet av väsentliga belopp minst 100 tkr, har redovisats som anläggningstillgångar. På anskaffningsvärdet har linjär avskrivning gjorts utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Balanserad utveckling, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3–5 år beroende på anläggningens livslängd
Byggnader, mark och annan fast egendom	20–40 år beroende på anläggningens livslängd
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–10 år beroende på anläggningens livslängd
Maskiner, inventarier, installationer mm	3–7 år beroende på anläggningens livslängd

Villkor för bidragsfinansierad verksamhet

Riksantikvarieämbetet kan i enlighet med regleringsbrevet för år 2009 söka kompletterande finansieringskällor för särskilda ändamål eller särskild verksamhet som inte rymms inom anslag och avgiftsintäkter.

Enligt åiterrapporteringskravet i regleringsbrevet ska RAÄ i årsredovisningen redovisa

- För vilka ändamål och på vilka villkor RAÄ tar emot bidrag eller sponsormedel
- Andel bidrag respektive sponsormedel av den totala intäkten.

Bidrag	Ändamål
Kungliga Vitterhetsakademien	Arkiv- och biblioteksverksamhet
SIDA	Utveckling av kulturmiljövård i Afrika mm
Wallenbergs stiftelse	Bildsamling
ESF-rådet	Byggnadshytta Mälsåker
Svenska kyrkan	Spara och bevara
Kungliga Vitterhetsakademien	Runtjänster

Sponsormedel

Inga sponsormedel är sökta för år 2009

Sponsormedel	0 % av totala intäkter
Bidragsmedel	3,9 % av totala intäkter

Övriga upplysningar

Uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret redovisas i resultatredovisningen.

Uppgifter om insynsråd och ledande befattningshavare enligt FÅB 7 kap2§

Ledning

Ersättning utbetald under år 2009

Inger Liliequist	1 094 461
Per-Magnus Nilsson	302 898
Knut Weibull	359 406

Ledamöter i insynsrådet

Ersättningen fördelas enligt följande

Ulf Boman	10 000 (6000 kr avser ersättning för år 2008, utbetald 2009)
Sara Haag	10 000 (4000 kr avser ersättning för år 2008, utbetald 2009)
Henrik Larsson	12 000 (6000 kr avser ersättning för år 2008, utbetald 2009)
Karin O'Connor	10 000 (4000 kr avser ersättning för år 2008, utbetald 2009)

Summa 42 000

Styrelseuppdrag 2009

Ulf Boman	Wiking Boman Konsultation AB
Sara Haag	Sara Haag AB
Henrik Larsson	Hemmelbos Byggnadsvård AB Buttle restauringskalk AB
Karin O'Connor	Telge Energi AB SOS Barnbyar Ampliato Private Investment AB Ampliato Asset management AB Teqhair AB Täby basket Allies in business and Brands AB
Inger Liliequist	Arbetsgivarverket Stiftelsen för föremålsvård i Kiruna Stockholms universitet Miljömålsrådet

Noter till resultaträkningen

Not 1

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	09-12-31	08-12-31
Avgiftsbelagd verksamhet		
Arkeologiska undersökningar	99 233	106 384
Övrig avgiftsbelagd verksamhet		
Entrémedel	3 334	3 128
Konserveringavgifter	30	394
Transportavgifter	38	62
Souvenirer mm	872	994
Övriga avgifter avgiftsbelagd verksamhet	216	217

Intäkter av avgifter enligt avgiftsförordningen (1992:191)

- enligt 4§

Publikationer	1 043	1 121
Konferenser/kurser	530	228
Hysesintäkter	2 610	3 006
Resurssamodning	4 622	4 604
Övrigt	1 557	2 231

- enligt 15§

Fotostatkopior	44	53
----------------	----	----

Andra ersättningar

Andra ersättningar	2 733	8 756
--------------------	-------	-------

Summa	116 862	131 178
--------------	----------------	----------------

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har minskat med 12 % jämfört med föregående år. Avgiftsintäkterna har minskat med 7 % jämfört med föregående år. Marknaden för arkeologiska undersökningar har minskat och

vissa uppdrag har senarelagts. Myndigheten åtar sig inte längre uppdragskonservering, utan intäkter hänförs till äldre uppdrag som nu avslutats. I intäkter för andra ersättningar ingår intäkter från Regeringskansliet avseende riskpremier främst under 2008.

Not 2

Intäkter av bidrag

Totalt sett har 18,4 Mnr inkommit som bidrag under perioden, de största bidragsgivarna har varit:

SIDA (Aftrica 2009)	6 749
Regeringskansliet (ESF)	3 692
Vitterhetsakademien	2 000
SIDA (Tanzania)	990

Not 3

Kostnader för personal

Totalkostnader för personal har minskat med 2,3 % jämfört med föregående år. Minskningen hänförs till att antalet anställda har minskat under året.

Lönekostnader för personal	2009	2008
Lönekostnader exkl sociala avgifter	126 273	141 796
Lönekostnader avseende personal i omställning UV	16 418	0
Totalt lönekostnader	142 691	141 796

Not 4

Kostnader för lokaler

Kostnaderna för lokaler har ökat med 9% jämfört med föregående år. I posten ingår kostnader för uppsagda lokaler inom den arkeologiska uppdragsverksamheten med 668 tkr. Kostnadsökningen hänförs till verksamhet ett helt år i Visby samt renoverade lokaler i Stockholm.

Not 5

Årets kapitalförändring	2009	2008
Skilnad mellan amorteringar och avskrivningar i den anslagsfinansierade verksamheten	-871	1 416
Periodavgränsningsposter hänförliga till omlokaliseringen	-	13 957
Övriga periodavgränsningsposter	-	3 219
Resultat av arkeologisk uppdragsverksamhet	-37 420	-11 083
Årets kapitalförändring	-38 291	7 509

Årets kapitalförändring arkeologisk uppdragsverksamhet

	09-12-31	08-12-31
Ingående underskott	-14 259	-3 176
Årets intäkter	100 483	108 513
Årets kostnader	-137 903	-119 596
Årets resultat	-37 420	-11 083
Ackumulerat resultat	-51 679	-14 259

Uppdragsverksamhetens intäkter har varit låga under året beroende på minskad efterfrågan. I årets resultat finns omställningskostnader upptagna till ett belopp av 17,3 mnkr avseende personal och lokaler.

Noter till balansräkningen

Not 6

Immateriella anläggningstillgångar	09-12-31	08-12-31
<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>		
IB anskaffningsvärde	29 483	25 030
Korr IB	-	-244
Omföring av saldo	-2 537	-
Årets anskaffning	1 858	4 697
Årets utrangeringar	-1 631	-
Anskaffningsvärde UB	27 173	29 483
IB ack avskrivningar	-16 056	-10 155
Årets avskrivningar	-4 501	-5 901
Årets utrangeringar	1 631	-
Ack avskrivningar UB	-18 926	-16 056
<i>Summa balanserade utgifter för utveckling</i>	<i>8 247</i>	<i>13 426</i>
<i>Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>		
IB anskaffningsvärde	11 875	7 777
Korr IB	-	-313
Omföring av saldo	2 844	-
Årets anskaffning	3 427	4 411
Årets utrangeringar	-1 205	-
Anskaffningsvärde UB	16 941	11 875
IB ack avskrivningar	-3 078	-2 690
Årets avskrivningar	-2 394	-388
Årets utrangeringar	1 205	-
Ack avskrivningar UB	-4 267	-3 078
<i>Summa rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>	<i>12 674</i>	<i>8 796</i>
Summa Immateriella anläggningstillgångar	20 921	22 222

Not 7

Materiella anläggningstillgångar	09-12-31	08-12-31
<i>Byggnader, mark och annan fast egendom</i>		
IB anskaffningsvärde	58 610	57 888
Korr IB	-65	20
Årets anskaffningar	265	702
Anskaffningsvärde UB	58 810	58 610
IB ack avskrivningar	-22 845	-20 550
Korr IB	65	-
Årets avskrivningar	-2 279	-2 295
Ack avskrivningar UB	-25 059	-22 845

Summa byggnader, mark och annan fast egendom 33 751 35 765

RAÄ ansvarar för ca 150 fastigheter och ett 70-tal kulturmiljöer. Fastighetsbeståndet består av ruiner, runstenar, fornlämningar och kyrkor m m. Detta är fastigheter som inte finns upptagna i balansräkningen och saknar anskaffningsvärde. Det finns inget krav på invärdering av tillgångar som anskaffats tidigare än år 2003 och RAÄ har inte invärderat dessa tillgångar som därför inte har något värde i bokföringen. Fastigheternas taxeringsvärde uppgår till 6 506 tkr.

Förbättringsutgifter på annans fastighet

IB anskaffningsvärde	9 135	6 250
Korr	-	-1 656
Årets anskaffningar	1 023	4 541
Anskaffningsvärde UB	10 158	9 135
IB ack avskrivningar	-3 403	-2 608
Korr	-	-26
Årets avskrivningar	-897	-769
Ack avskrivningar UB	-4 300	-3 403

Summa förbättringsutgifter på annans fastighet

5 858 5 732

Maskiner, inventarier, installationer m.m.

IB anskaffningsvärde	108 110	87 978
Korr IB	-1 075	11 935
Omföring av saldo	322	-
Årets anskaffningar	5 299	8 889
Årets utrangeringar	-18 366	-692
Utrangerade anläggningar ej fullt avskrivna	-114	-
Anskaffningsvärde UB	94 176	108 110
IB ack avskrivningar	-78 312	-65 758
Korr IB	1 075	-6 789
Årets avskrivningar	-7 259	-6 457
Årets utrangeringar	18 366	692
Utrangerade anläggningar ej fullt avskrivna	114	-
Ack avskrivningar UB	-66 016	-78 312

Summa maskiner, inventarier, installationer mm 28 160 29 798

Differens på utrangeringar i gruppen består i icke helt avskrivna inventarier vid utrangering.

Pågående anläggningar

IB anskaffningsvärde	2 694	4 079
Omföring av saldo	-629	-3 465
Årets anskaffningar	2 091	2 080
Anskaffningsvärde UB	4 156	2 694

<i>Bokfört värde</i>	4 156	2 694
----------------------	-------	-------

Summa materiella anläggningstillgångar	71 926	73 989
---	---------------	---------------

Not 8

Periodavgränsningsposter – fordringar

	09-12-31	08-12-31
--	----------	----------

Förutbetalda kostnader

Hyreskostnader	10 183	11 080
Övriga kostnader	1 617	1 469

<i>Summa</i>	11 800	12 549
--------------	--------	--------

Upplupna bidragsintäkter

Fordringar projekt RAÅ exkl UV 2009-12-31	152	4 041
---	-----	-------

<i>Summa</i>	152	4 041
--------------	-----	-------

Upplupna intäkter

Projektfordringar UV	25 423	22 115
Övriga upplupna intäkter	3 978	8 300

<i>Summa</i>	29 401	30 415
--------------	--------	--------

Summa periodavgränsningsposter - fordringar	41 353	47 005
--	---------------	---------------

I förutbetalda hyror/kostnader ligger kostnader för hyra första kvartalet 2010 samt licenser och andra kostnader som hänförs till 2010. Bland upplupna bidragsintäkter och projekt-fordringar ligger intäkter för projekt som haft kostnader uppbokade under år 2009. Projektfordringarna avser uppdragsverksamhetens uppdrag.

Not 9

Avräkning med statsverket	09-12-31	08-12-31
----------------------------------	----------	----------

Anslag i icke räntebärande flöde

Ingående balans	-2 373	17 181
Redovisat mot anslag (bidrag)	249 708	264 081
Medel hänförliga till transfereringar mm som betalats från icke räntebärande flöde (utbetalningar)	-243 148	-283 635
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	4 187	-2 373

Anslag i räntebärande flöde

Ingående balans	-5 182	-17 012
-----------------	--------	---------

Redovisat mot anslag utgifter	228 525	248 233
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-240 080	-236 403
Återbetalning av anslagsmedel	4 221	0
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-12 516	-5 182

Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag

Ingående balans	8150	
-----------------	------	--

<i>Förändring under året</i>	-2491	5659
------------------------------	-------	-------------

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken

Ingående balans	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	-7 245	1 103
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-250 393	-284 738
Betalningar hänförliga till anslag	243 148	283 635
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	0	0

Total	-2 670	-7 555
--------------	---------------	---------------

I avstämningen finns 1 124 tkr som skall utbetalas från icke bärande flöde till räntebärande flöde.

Not 10

Kassa och bank	09-12-31	08-12-31
-----------------------	----------	----------

Behållning på Räntekonto	16 120	37 447
Kassa Bank	6	1 262

Total	16 126	38 709
--------------	---------------	---------------

Not 11

Myndighetskapital	09-12-31	08-12-31
--------------------------	----------	----------

Statskapital

Kultur tillgångar	-1 259	-1 258
Anläggning anslagsavräknad anläggning	-2 987	-
<i>Summa</i>	-4 246	-1 258

Donationskapital	-270	-270
------------------	------	------

Balanserad kapitalförändring

föregående år	31 468	8 161
Kapitalförändring enligt resultaträkning föregående år	-7 509	23 304
Justering donationskapital	-6	4
Förändring kostnadsmissig anslagsavräkning	-15 014	-
Inventarie amorterad 2008 på anslag	1 720	-

<i>Summa</i>	10 659	31 469
--------------	--------	--------

Årets kapitalförändring	38 291	-7 509
-------------------------	--------	--------

Summa myndighetskapital	44 434	22 432
--------------------------------	---------------	---------------

I posten förändring kostnadsmässig anslagsavräkning ingår omföring av semesterlöneskuld tom 2008 med -8 150 tkr samt kostnad för förändring till kostnadsmässig anslagsavräkning med -6 864 tkr.

Not 12

Avsättningar	2009-12-31	2008-12-31
<i>Avsättningar för pensioner och liknande</i>		
Skuld delpension per 200912	-209	-208
Uppl pensionspremier 2008	-1 430	-3 638
Uppl pensionspremier 2009	-3 253	0
<i>Summa</i>	<i>-4 892</i>	<i>-3 846</i>
<i>Övriga avsättningar</i>		
Avsättning avgångsvederlag	-278	-
Riskpremier	-2 818	-4 263
<i>Summa</i>	<i>-3 096</i>	<i>-4 263</i>
Summa avsättningar	-7 988	-8 109

Not 13

Skulder	2009-12-31	2008-12-31
<i>Lån i Riksgäldskontoret</i>		
Låneram enligt 20§ lag (1996:1059)	90 000	90 000
<i>om stadsbudgeten</i>		
Ingående skuld	-69 300	-61 242
Upptagna lån undr året	-17 000	-22 567
Amorteringar	15 641	14 509
Utgående låneskuld	-70 659	-69 300
<i>Skulder till andra myndigheter</i>		
Leverantörskuld statliga	-2 343	-17 645
Statliga skulder	-7 260	-6 722
<i>Summa statliga skulder</i>	<i>-9 603</i>	<i>-24 367</i>
Leverantörsskuld övriga	-14 217	-9 768
Övriga skulder	-3 207	-3 370
Summa skulder m.m	-97 686	-106 805

Not 14

Periodavgränsningsposter – skulder	09-12-31	2008-12-31
<i>Upplupna kostnader</i>		
Upplupna semesterlöner inkl sociala kostnader	-10 438	-11 607
Upplupna löner för personal i omställning	-1 073	-4 846
Upplupna löner för uppsagd personal UV	-14 863	0
Övrigt	-5 247	-6 183
<i>Summa</i>	<i>-31 621</i>	<i>-22 636</i>

Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag – RAÄ exkl UV	-50 060	-53 608
----------------------------------	---------	---------

<i>Summa</i>	<i>-50 060</i>	<i>-53 608</i>
--------------	----------------	----------------

Övriga förutbetalda intäkter

Förutbetalda intäkter UV:s projekt övriga projekt	-17 753	-23 808
---	---------	---------

Förutbetalda intäkter UV:s projekt statl projekt	-23 813	-19 140
--	---------	---------

Beräknade projektunderskott	-706	-1 152
-----------------------------	------	--------

Övriga förutbetalda intäkter	-148	-163
------------------------------	------	------

<i>Summa</i>	<i>-42 420</i>	<i>-44 263</i>
--------------	----------------	----------------

Summa periodavgränsningsposter – skulder	-124 101	-120 507
---	-----------------	-----------------

Som upplupna löner för uppsagd personal UV finns det personer som har lämnat myndigheten beroende på lägre intäktsvolym.

Not 15

Ansvarsförbindelser	09-12-31	2008-12-31
Pensionsutfästelser pensionsersättningar	3 131	6 334
Riskpremier, pensionsersättningar	2 817	5 393

Av ansvarsförbindelserna avser 3131 tkr beräknad kostnad för pensionsersättning till personal i omställning och 2 817 tkr beräknade riskpremier för personal i omställning som beräknas sluta i stället för att följa med till Gotland.

Riksantikvarieämbetet har inte utfört vårdinsatser och konservering av kulturminnen och kulturföremål.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2010-02-15

Inger Liliequist
Riksantikvarie

